

مسأله شناسی داغدیدگان

استاد راهنما: حجت الاسلام و المسلمین محسن زارع پور

(زیدعزه)

محقق: محمدعلی ارسطا

۱۴۰۱ شمسی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

نوشتن این مقاله، مرهون پیشنهاد و راهنمایی استاد گرانقدر، جناب حجت الاسلام و المسلمین زارع‌پور است که به سبب سال‌ها هم‌نشینی و موانست با مردم این سرزمین، از مسائل و مشکلات آنها آگاه‌اند و دغدغه مسأله شناسی داغدیدگان را در حقیر ایجاد کردند.

فهرست

چکیده د

فصل اول: مقدمه و کلیات تحقیق ۱

۱. بیان مسأله: ۱

۲. ضرورت تحقیق ۲

۳. اهداف تحقیق ۲

۴. سابقه بحث ۲

۵. روش تحقیق ۲

۶. قلمرو تحقیق ۳

۷. کاربرد تحقیق ۳

۸. مفاهیم و مبانی ۳

فصل دوم: دسته‌بندی مسائل داغدیدگان ۴

۱. مرگ و فلسفه آن ۴

۲. اجل معلق و حتمی ۵

۳. غسل و تجهیز میت ۱۲

۴. کفن ۲۰

۵. تشییع ۲۳

۶. نماز میت ۲۵

۷. دفن ۲۷

۸. قبر و محل دفن ۳۱

۹. شب اول قبر ۳۴

۱۰. مجالس ختم ۴۱

۱۱. قبرستان و زیارت قبور ۵۱

۵۷	۱۲. خیرات برای اموات
۶۸	۱۳. ارث
۷۱	۱۴. دیون میت (شرعی و مالی)
۷۸	۱۵. وصیت
۸۲	۱۶. دیدن میت در خواب
۸۶	۱۷. احضار روح و ارتباط با اموات
۸۷	۱۸. خودکشی
۸۹	۱۹. مرگ غیر بالغ و عاقل
۹۲	۲۰. ارتباط مردگان با این دنیا
۹۷	۲۱. شرایط میت در برزخ و قیامت
۱۰۳	۲۲. شفاعت
۱۰۴	۲۳. پیوند عضو
۱۰۵	۲۴. متفرقه
۱۱۴	فصل سوم: نتیجه گیری
۱۱۵	منابع

چکیده

یکی از مهم ترین موضوعاتی که بشر همواره با آن روبرو بوده است مسئله مرگ اطرافیان و پوشیدن داغ از دست دادن عزیزان است. غالب افرادی که مبتلا به داغ درگذشت عزیزان خود می شوند، سوالاتی در این زمینه برایشان ایجاد می شود.

این سوالات در اکثر موارد باعث سردرگمی و تحیر در مقام عمل و در برخی اوقات موجب افسردگی، تزلزل اعتقادی و بدبینی نسبت به دین می گردد. بنابراین پاسخ به این مسائل به صورت مستدل و قابل فهم برای عموم جامعه ضروری است.

باتوجه به مطلب مزبور این نوشتار به عنوان بخش اول از طرح تحقیقاتی «پاسخ به مسائل داغدیدگان» به رشته تحریر درآمده است. دربخش اول با جستجو در منابع و سایت های مختلف به جمع آوری سوالات داغدیدگان و دسته بندی آنها پرداخته ایم. در بخش دوم در قالب یک کتاب به سوالات پاسخ داده می شود.

کلمات کلیدی: داغ دیده، مرگ، مسائل، میت، فوت اطرافیان

فصل اول: مقدمه و کلیات تحقیق

۱. بیان مسأله:

مرگ اطرافیان، بحرانی است که بشر از ابتدای خلقت با آن روبرو بوده است. تلخی از دست دادن یک عزیز و غم ندیدن او از یک سو و ناشناخته بودن جهان پس از مرگ از سوی دیگر، مواجهه با این مسئله را برای انسان پیچیده و سخت کرده است.

غالب انسان ها با توجه به دو وجهی که در فوق بیان شد، بعد از ابتلا به مرگ یکی از عزیزانشان، سوالاتی برایشان ایجاد می شود که فکر آن ها را درگیر کرده، آرامش شان را سلب می کند و در مواردی ممکن است به اعتقادات آنان نیز خدشه وارد کند.

فلذا ضروری است که اهم این سوالات جمع آوری شده و در مرحله بعد در قالب یک کتاب^۱ با ارائه پاسخی مستدل و قابل فهم برای عموم جامعه، از به وجود آمدن تشویش خاطر، افسردگی و مشکلاتی از این دست برای داغدیدگان جلوگیری شود.

سوال اصلی: چه سوالاتی برای داغدیدگان از جهت داغی که متحمل شده اند، ایجاد می شود؟

^۱ طرح تحقیقی «پاسخ به مسائل داغدیدگان» یک پژوهش دو مرحله ای است که در مرحله کنونی و اول آن، با مراجعه به سایت ها و کتب پرسش و پاسخ و همچنین افراد داغدیده، تمامی سوالات مهم و پرکاربرد در این زمینه جمع آوری و دسته بندی شده و در مرحله دوم در قالب یک کتاب، به سوالات پاسخ داده می شود.

سوال فرعی: هر کدام از سوالات مطرح شده، در چه موضوعی قرار می‌گیرند؟

۲. ضرورت تحقیق

برای پاسخ به سوالات داغدیدگان و حل گره‌های ذهنی آنان که در اثر فوت یکی از عزیزان‌شان ایجاد شده، لازم است که ابتداء مهم‌ترین و کاربردی‌ترین سوالات این قشر را جمع‌آوری و سپس به صورت موضوعی دسته‌بندی شود تا ارائه پاسخ و همچنین دسترسی به سوالات به خوبی انجام پذیرد و استفاده مخاطب از نوشته افزایش یابد.

۳. اهداف تحقیق

هدف اصلی تحقیق، پاسخ به سوال اصلی یعنی جمع‌آوری سوالات داغدیدگان و هدف فرعی آن، پاسخ به سوال فرعی یعنی دسته‌بندی موضوعی سوالات می‌باشد.

۴. سابقه بحث

در بسیاری از کتب و پایگاه‌های اینترنتی که به منظور پاسخ به سوالات، ایجاد شده‌اند، بخشی مربوط به میت، احکام فقهی آن، آداب و رسوم مرتبط با میت و ... وجود دارد اما منبعی که به صورت اختصاصی و جامع به سوالات «داغدیدگان» پرداخته و در قالب موضوعی دسته‌بندی کرده باشد، نیافتیم. منابع مذکور غالباً به بخش کوچکی از مسائل داغدیدگان پرداخته‌اند. مضافاً بر اینکه دارای تشتت و پراکندگی بوده و سائل نمی‌داند که پاسخ سوالش دقیقاً در کدام کتاب یا سایت هست. همچنین متفاوت بودن پاسخ‌ها در منابع مختلف موجب سردرگمی داغدیده می‌شود.

۵. روش تحقیق

با مراجعه به کتب و پایگاه‌های اینترنتی پرسش و پاسخ، سوالاتی که برای یک شخص داغدیده ایجاد می‌شود، جمع‌آوری و براساس موضوع سوال (مثلاً حالت احتضار، شب اول قبر، مجالس ختم و ...) دسته‌بندی شده است. همانطور که پیش‌تر ذکر شد، فقط سوالاتی در این نوشته جمع‌آوری و تبویب شده که برای یک شخص داغدیده از جهت داغدیده بودنش ممکن است ایجاد شود؛ فلذا به بسیاری از سوالاتی که مربوط به جزئیات عالم برزخ و کیفیت بهشت و جهنم و ... پرداخته نشده است.

۶. قلمرو تحقیق

در این تحقیق، مسائل داغدیدگان شیعه جمع آوری شده است.

۷. کاربرد تحقیق

مراکز پرسش و پاسخ دینی می‌توانند از سوالات جمع آوری شده در این نوشتار استفاده کرده و به مهم‌ترین مسائل داغدیدگان شیعه پاسخ دهند.

۸. مفاهیم و مبانی

منظور از داغدیدگی، شخصی است که به تازگی فردی از اقوام، نزدیکان یا آشنایان خود را از دست داده و مسلمان و معتقد به مذهب تشیع می‌باشد.

فصل دوم: دسته‌بندی مسائل داغدیدگان

۱. مرگ و فلسفه آن

- ۱) دلایلی عقلانی بر اثبات جهان دیگر و معاد چیست؟
- ۲) چرا انسان می‌میرد؟ با اینکه خداوند بسیار بخشنده و مهربان است چرا این زندگی را از او می‌گیرد؟ آیا خداوند از کشتن مردم لذت می‌برد؟
- ۳) چرا خداوند انسان را عذاب می‌کند؟ خدایی که خودش دستور داده برای اموات خیرات بفرستیم که نجات پیدا کنند، چرا خودش آن‌ها را عذاب می‌کند؟
- ۴) حقیقت مرگ از نگاه اسلام چیست؟ آیا مرگ پایان زندگی و تمام شدن هستی است؟
- ۵) معاد یعنی چه؟
- ۶) آیا میت با همین بدن دنیایی در آخرت حضور دارد یا اینکه اصلاً بدن ندارد؟
- ۷) اگر مصالح و مفاسد واجبات و محرمات به خود انسان‌ها باز می‌گردد و خداوند محتاج عبادت‌های ما نیست، آیا عقاب و عذاب خداوند با عدالت وی منافات ندارد؟
- ۸) هدف از معاد و قیامت چیست؟
- ۹) آیا مرگ ترسناک است؟ چرا از مرگ می‌هراسیم؟ ترس از مرگ ثواب دارد؟!
- ۱۰) چگونه از مرگ نهراسیم و برای آن مهیا شویم؟
- ۱۱) این که می‌گوییم انسان با مرگ به سوی خدا باز می‌گردد؛ یعنی تا زمانی که زنده است از خداوند دور است؟
- ۱۲) چرا در روایات توصیه شده که یاد مرگ باشیم؟

۱۳) چگونه همیشه به یاد مرگ باشیم؟

۱۴) خیلی سفارش به یاد مرگ شده است. من هم خیلی یاد مرگ هستم اما این باعث افسردگی

من شده است! احساس می‌کنم دیگر تلاش در این دنیا فایده‌ای ندارد وقتی قرار است همه

چیز از بین برود! لطفا مرا راهنمایی بفرمایید.

۱۵) چرا زمان مرگ مشخص نیست؟ من فکر می‌کنم اگر خداوند زمان مرگ هرکس را به او

می‌گفت، ما انسان‌های بهتری می‌شدیم!

۱۶) بدترین نوع مرگ چه مرگی است؟

۱۷) اگر به دنیا آمدن و از دنیا رفتن، هر دو تولد است، پس چرا نوزاد وقتی به دنیا می‌آید رنجی

نمی‌کشد اما وقتی می‌خواهیم از دنیا برویم، همراه با سختی و حادثه است؟ اگر از دنیا رفتن،

یک تولد است، چرا اسمش را مرگ گذاشتیم؟ میتوانیم آن را تولد دوباره بخوانیم!

۱۸) مرگ تَخَوُّف چیست؟

۱۹) آیا نوع مرگ، علامت خوب یا بد بودن میت است؟ چه نوع مرگی علامت خوب بودن میت

است؟

۲۰) آیا هر مرگی بر اساس تقدیر الهی است حتی مرگ بر اثر تصادف؟

۲۱) لطفا یک دلیل ساده و قابل فهم برای اثبات وجود روح و بعد ملکوتی انسان بیان بفرمایید.

۲۲) چه رابطه‌ای بین دنیا و آخرت وجود دارد؟

۲. اجل معلق و حتمی

۲۳) لطفاً درباره موضوع اجل انسان و اقسام آن و تفاوت هایی که با یکدیگر دارند توضیح دهید.

۲۴) آیا زمان مرگ هر انسانی از پیش، معین است و عاملی دیگر از جمله اراده خود انسان در طول

یا کوتاهی عمر اثر ندارد؟

(۲۵)

۲۶) آیا کسانی که به سبب شیوع بیماری کرونا از دنیا رفتند، به اجل حتمی از دنیا رفته‌اند؟

۲۷) مرگ به سبب عدم امکان درمان به علت مشکلات مالی یا در اثر تقصیر پزشک، چگونه

می‌تواند به عنوان رسیدن اجل فرد تلقی شود؟

۲۸) «مردم با گناه بیشتر می‌میرند تا با اجل و با کار نیک بیشتر عمر می‌کنند تا عمر خودشان».

معنای این حدیث چیست؟

۲۹) کوتاهی و بلندی عمر انسان چه عواملی دارد؟

۳۰) آیا ممکن است کسی از زمان مرگش مطلع باشد؟

۳۱) آیا دو واژه «حادثه» و «تقدیر» که برای فوت افراد استفاده می‌شود، مترادف هستند؟

۳۲) راه تشخیص نوع اجل و تغییر در زمان اجل معلق چیست؟

۳۳) چرا یک عده زود و یک عده دیر از دنیا می‌روند؟

۳۴) چگونه صله رحم و صدقه موجب افزایش طول عمر می‌شود؟ مگر خداوند از قبل زمان مرگ

ما را نمی‌داند؟

۳۵) حالت احتضار، قبض روح و سکرات موت

۳۶) لحظه مرگ و کیفیت قبض روح آدمی چگونه است؟

۳۷) وجه تسمیه حالت احتضار چیست؟

۳۸) قبض روح چیست؟

۳۹) در هنگام احتضار میت، چه کاری می‌توانیم برای او انجام دهیم؟ بهترین کار کدام است؟

۴۰) از زمان قبض روح تا دفن میت، خواندن چه دعاها و اذکاری برای میت مستحب است؟

۴۱) آیا پیامبران و ائمه معصومین علیهم السلام بر بالین شخص محتضر حاضر می‌شوند؟

۴۲) آیا قبض روح همگان به دست جناب عزرائیل است؟ اگر اینطور است چطور می‌تواند در یک

ثانیه جان صدها نفر در نقاط مختلف کره زمین را بگیرد؟

۴۳) آیا محتضر حضرت عزرائیل را می‌بیند؟

۴۴) چگونه حضرت عزرائیل جان افراد را می‌گیرد، در حالی که انسان با آن همه بی‌رحمی حاضر

نیست جان دادن انسان یا حیوانی را ببیند؟

۴۵) از کجا بفهمیم میت در حال احتضار است؟

۴۶) آیا محتضر هنگام احتضار می‌ترسد؟

۴۷) انسان‌ها هنگام مرگ چه چیزهایی می‌بینند؟

۴۸) رسیدن جان به گلو چگونه است؟

۴۹) آیا خداوند روح انسان را از قسمت پا به سمت حلقوم قبض می‌کند؟ اولین و آخرین عضوی

که روح از آن خارج می‌شود، کدام اعضاء هستند؟

۵۰) آیا کسانی که در بستر بر اثر بیماری می‌میرند، درد قبض روح و احتضار را حس می‌کنند اما

کسانی که بر اثر حادثه‌ای مانند تصادف می‌میرند چنین دردی را متحمل نمی‌شوند؟ چرا؟

۵۱) آیا کسانی که بر اثر حادثه‌ای ناگوار می‌میرند، روحشان زجر می‌کشد؟

۵۲) سکرات مرگ به چه معناست؟

۵۳) فرق بین «سکرات موت» با «احتضار» چیست؟

۵۴) چرا سکرات مرگ و لحظه جان دادن سخت است؟

۵۵) چگونه می‌توان از سختی قبض روح و سکرات موت کاست؟

۵۶) علت سختی جان‌کندن بعضی از مؤمنین چیست؟

۵۷) چرا برخی از مشرکین و کفار به آسانی جان می‌دهند؟

۵۸) حالات مؤمن و کافر در هنگام مرگ، چگونه است؟

۵۹) آیا مرگ راحت یا سخت نشانه خوب یا بد بودن میت است؟

۶۰) چه کسانی هنگام مرگ آرامش دارند؟

۶۱) آیا اگر برای آسان شدن سکرات موت و شب اول قبرمان دعا کنیم، باعث می‌شود که تاوان

گناهانمان را در قیامت بدهیم و کارمان سخت تر شود؟

۶۲) آیا شیطان هنگام جان دادن میت، بر سر بالین او حاضر می‌شود و سعی در فریفتن و گمراهی او دارد؟ مثلاً می‌گویند انسان موقع مرگ تشنه می‌شود. شیطان کاسه آبی جلوی انسان می‌گیرد و می‌گوید اگر آب می‌خواهی باید به خدا کافر شوی. بر فرض اگر کسی بخاطر آب چنین حرفی بزند، واقعا کافر شده است؟

۶۳) چگونه هنگام مرگ، ایمان خود را از دست ندهیم؟

۶۴) آیا اذان گفتن برای اعلام خبر وفات یک فرد و یا هر خبر مهم دیگری مشروع است؟

۶۵) چرا پس از مردن شخص، دهان و چشم‌ها و شصت پای او را می‌بندند؟ آیا این کار واجب است؟

۶۶) منظور از شهادتین که مسلمانان در هنگام مرگ می‌گویند چیست؟

۶۷) آیا هنگام گفتن شهادتین در زمان مرگ، بیان اشهد ان علیاً ولی الله واجب است؟

۶۸) آیا هنگام مرگ کسی، باید شهادتین به او تلقین شود؟

۶۹) خواندن شهادتین در هنگام مرگ چه فایده‌ای دارد؟

۷۰) اگر کسی بدون گفتن شهادتین از دنیا برود، تکلیف او چه می‌شود؟

۷۱) نحوه‌ی مردن افراد چه رابطه‌ای با اعمال آن‌ها دارد؟ آیا شباهت داشتن نحوه‌ی درگذشت

میت به معصومین علیهم السلام، نشان از خوب بودن اعمال او دارد؟

۷۲) آیا مکان جان دادن، ارتباطی با خوب یا بد بودن انسان دارد؟

۷۳) چه عواملی در نوع مردن تاثیر دارند؟ مثلا بعضی ها در حالت سجده یا در حرم امام حسین

علیه السلام قبض روح می شوند اما بعضی دیگر روی تخت بیمارستان یا بر اثر تصادف!

۷۴) آخرین عملی که انسان در حین انجام دادن آن می میرد، چه تاثیری در عاقبت او دارد؟

۷۵) حالتی که میت هنگام تمام شدن عمرش دارد؛ مانند چشمان باز، خنده بر لب، گریان و ...

نشانه چیست؟

۷۶) اینکه بعضی از اموات در حالت احتضار خوراکی یا آب می خواهند نشانه چیست؟

۷۷) آیا قبض روح در ایام خاص مانند دهه محرم و ماه رمضان یا اماکن متبرکه مانند حرم ائمه

علیهم السلام نشانه خوب بودن انسان است؟

۷۸) آیا اگر کسی در دهه اول محرم بمیرد یا اینکه قبل مرگش مقداری تربت سیدالشهداء علیه

السلام بخورد، در تخفیف گناهایش موثر است؟

۷۹) آیا محبت و علاقه زیاد به همسر در هنگام قبض روح، موجب وسوسه شیطان و وابستگی به

دنیا می شود؟

۸۰) اگر مرگ ناگهانی سراغ شخصی بیاید و آداب قبل از مرگ اجرا نشود، چه اتفاقی برای آن

شخص می افتد؟

۸۱) آیا کسانی که می میرند، در نوع مردن خود اختیار و دخالت دارند یا اینکه از قبل تعیین شده

است؟

۸۲) اگر میتی، جان کندش سخت شده باشد، چه کنیم که کمتر اذیت شود؟

- ۸۳) آرزوها و حسرت‌های میت در هنگام سكرات موت چیست؟
- ۸۴) آیا بیماری که با دستگاه زنده است، می‌توان دستگاه را از او قطع کرد تا بیش از این رنج نبرد؟
- ۸۵) کسی که سال هاست در بستر است و با کمک دستگاه زندگی نباتی دارد، آیا می‌توان دستگاه را از او قطع کرد تا کمتر اذیت شود؟
- ۸۶) آیا توبه محتضر در لحظات احتضار قبول می‌شود؟
- ۸۷) آیا هنگام احتضار، محتضر چشم بصیرت پیدا می‌کند و از نیت اطرافیان آگاه می‌شود؟
- ۸۸) آیا به محض جان دادن میت، روح او به برزخ می‌رود یا اینکه بالای سر بدنش قرار می‌گیرد؟
- ۸۹) آیا در هنگام مرگ، انسان می‌فهمد که مرده است؟
- ۹۰) آیا کسی که غسل واجب به گردن دارد یا زنی که حائض است و یا شخصی که بدنش نجس است، اگر در کنار محتضر قرار بگیرند، موجب رنجش او می‌شوند؟
- ۹۱) آیا لباسی که در زمان قبض روح بر تن میت بوده، نجس است؟
- ۹۲) اگر کسی قبر سیدالشهدا را زیارت کرده باشد، آیا در هنگام سكرات مرگ و یا در برزخ، امام حسین علیه السلام به او کمک می‌کند؟
- ۹۳) روح میت پس از حالت احتضار و مرگ، تا شب اول قبر در چه شرایطی به سر می‌برد؟ آیا بدنش و اتفاقاتی که برای آن می‌افتد مانند غسل و کفن و دفن را می‌تواند ببیند؟
- ۹۴) اگر شخص مریض در روز عاشورا بمیرد، آیا ثوابی از آن روز برای او نوشته می‌شود؟

۹۵) اینکه شخصی در ایام خاص مذهبی مانند شهادت‌ها و اعیاد و ... بمیرد، نشانه خوب بودن آن

شخص و عاقبت بخیری اوست؟ آیا موت در این زمان‌ها موجب عاقبت بخیری و عوض

شدن سرنوشت آخرتی میت می‌شود؟

۳. غسل و تجهیز میت

۹۶) چه واجباتی پس از مرگ باید برای متوفی انجام شود؟

۹۷) نحوه کامل غسل دادن میت چگونه است؟

۹۸) چه مقدار سدر و کافور در غسل میت لازم است؟

۹۹) حنوط به چه معناست؟

۱۰۰) مقدار کافور در حنوط چه قدر باید باشد؟

۱۰۱) اگر از روی سهو حنوط فراموش شود و بعد از چند وقت متوجه شویم چه حکمی دارد؟

۱۰۲) چه کارهایی واجب و چه کارهایی مستحب است؟

۱۰۳) چه دعاهایی هنگام غسل دادن میت باید خوانده شود؟ برای کاهش عذاب میت چه دعایی

بخوانیم؟ لطفاً وجوب یا استحباب ادعیه را نیز قید کنید.

۱۰۴) از انجام چه کارهایی در غسل میت باید پرهیز کرد؟

۱۰۵) آیا غسل دادن میت ثواب دارد؟

۱۰۶) آیا غسل باید هم جنس با میت باشد؟ محارم نمی‌توانند یکدیگر را غسل دهند؟

۱۰۷) غسل میت با آب سرد و داغ چه حکمی دارد؟

- ۱۰۸) اگر بدن میت پس از غسل نجس شود، تطهیر لازم است؟
- ۱۰۹) ترشحاتی که در هنگام غسل میت با آب قلیل به اطراف پاشیده می‌شود، در هر کدام از غسل های سه گانه چه حکمی دارد؟
- ۱۱۰) آیا در غسل میت موالات شرط است؟
- ۱۱۱) مالیدن حنا به دست و پای میت چه حکمی دارد؟
- ۱۱۲) در صورت عدم امکان غسل با سدر و کافور چه باید کرد؟
- ۱۱۳) آیا هنگام غسل دادن میت، قصد قربت در نیت شرط می‌باشد؟ و آیا تجدید نیت برای غسل دوم و سوم، لازم است؟
- ۱۱۴) در صورت تعدد غسل، نیت جداگانه برای هر کدام از آنان لازم است؟
- ۱۱۵) اگر غسل در حین انجام غسل متوجه شود نیت ننموده چه حکمی دارد؟
- ۱۱۶) اگر قبل از غسل دادن سمت راست بدن میت، اشتبهاً سمت چپ غسل داده شود آیا باید غسل از اول شروع شود یا شستن همان سمت که فراموش شده کافی است؟
- ۱۱۷) آیا غسل می‌تواند به عورت میت نگاه کند؟
- ۱۱۸) میتی که سر و تمام بدنش له شده است، چگونه غسل و کفن می‌شود؟
- ۱۱۹) آیا بر هر مسلمان واجب است که در طول عمر خود، مرده‌ای را غسل دهد؟ در صورت وجوب، شستن چند مرده واجب است؟

۱۲۰) میتی قبل از مردن، عمل جراحی شده بود و به سبب دوخته شدن قسمتی از پوستش آب

غسل به آنجا نرسیده است. حال که دفن شده است چه باید کرد؟

۱۲۱) آیا باز کردن موهای بافته سر میت هنگام غسل لازم است؟

۱۲۲) اگر در بدن میت مانعی است که قابل برداشتن نیست، چگونه باید غسل داده شود؟

۱۲۳) عضوی از بدن میت که جنسیت آن قابل تشخیص نیست، چگونه باید غسل داده شود؟

۱۲۴) حکم غسل میتی که فقط اسکلت او باقی مانده چیست؟

۱۲۵) اگر در زلزله یا حوادث غیرمترقبه دیگر، اجزاء میت به نحوی باشند که معلوم نیست

واجب الغسل هستند یا نه، تکلیف چیست؟

۱۲۶) در صورت کثرت اموات و عدم امکان غسل از حیث اضطرار و ضیق وقت چه باید کرد؟

۱۲۷) اجسادى که زیر آوار مانده‌اند با توجه به آن که با خارج کردنشان، احتمال متلاشی شدن

اجساد وجود دارد، آیا خارج کردن آنها برای تجهیز واجب است؟

۱۲۸) آیا شهدایی که در دفاع مقدس در حین درگیری شهید شدند نیاز به غسل و کفن دارند؟

۱۲۹) وضو دادن میت به درخواست ولی میت چگونه باید انجام گیرد؟

۱۳۰) شستن موی سر و بدن میت با مایع دستشویی یا ظرفشویی چه حکمی دارد؟

۱۳۱) بعضی از جنازه‌ها را به درخواست همراهان، قبل از غسل، با سدر می‌شویند. آیا وجه خاصی

دارد؟

۱۳۲) آیا خشک کردن موی سر میت بعد از غسل لازم است؟

۱۳۳) شانه کردن موی سر میت چه حکمی دارد؟

۱۳۴) کوتاه کردن شارب میت چه حکمی دارد؟

۱۳۵) آیا زدودن موهای زائد میت جایز است؟

۱۳۶) اگر میتی بدون عذر بدون غسل و حنوط و کفن، دفن شود وظیفه چیست؟

۱۳۷) نحوه غسل و کفن میتی که از تمام بدن او خون خارج می‌شود و خونریزی قطع نمی‌شود

چگونه می‌باشد؟

۱۳۸) در صورتی که میت جنب یا حائض باشد، آیا با انجام غسل میت، آن غسل‌ها ساقط

می‌شوند؟

۱۳۹) آیا طلاهایی که بعد از سرد شدن بدن میت و قبل از غسل با بدن او تماس داشته، پاک

هستند؟

۱۴۰) آیا غسل، کفن، نماز و دفن عضو قطع شده از انسان حی مانند دست یا پا، واجب است؟ آیا

می‌توان پس از مرگ شخص آن را در همان محل دفن عضو، به خاک سپرد؟

۱۴۱) اگر از بدن میت، پوست، مو و ناخن و دندان جدا شود در صورتی که آلوده به نجاست

باشد، حکمش چیست؟

۱۴۲) نوشتن اسم ائمه «علیهم السلام» به وسیله تربت بر روی سینه میت چه حکمی دارد؟

۱۴۳) در مورد کسانی که در زمان کرونا به علت بسته بودن غسلخانه‌ها، بدون غسل خاکسپاری

شده‌اند، چه باید کرد؟

۱۴۴) در قدیم رسم بود که به دست و پای میت قبل از غسل حنا می‌زدند و بعد از غسل و قبل

کفن نیز سر او را شانه می‌کردند. آیا چنین چیزی برگرفته از روایات است؟

۱۴۵) آیا پول گرفتن برای تجهیز میت جایز است؟

۱۴۶) آیا غسل دهندگانی که در غسلخانه ها غسل می‌دهند، واقعا کارشان را درست انجام می‌دهند

و تکلیف از دوش اطرافیان میت برداشته می‌شود؟

۱۴۷) آیا غسل و کفن هم یکی از رسم و رسومات است که میتوان انجام نداد؟

۱۴۸) اگر میت غسل و کفن داده شود، سپس برای چند لحظه زنده شود و دوباره بمیرد، آیا نیاز به

غسل و کفن جدید هست؟

۱۴۹) اگر بعد از دفن میت، یقین پیدا کنند که غسل یا دفن و کفن میت به صورت نادرست انجام

شده، وظیفه چیست؟

۱۵۰) اگر بعد از غسل میت باردار، سر بچه مرده چهار ماهه او خارج شود: آیا به همان حالت دفن

نمایند و احتیاج به غسل ندارد؟ یا لازم است بچه را کاملاً بیرون آورند و غسل میت دهند؟

۱۵۱) اگر بعد از غسل میت باردار، بچه او به دنیا بیاید، آیا با خروج خون از میت، باید او را غسل

نفاس داد یا غسل میت داده شده کافی است؟

۱۵۲) آیا عورت میت در تمام مراحل بعد از مرگ، باید پوشیده باشد؟

۱۵۳) نحوه غسل دادن میتی که در اثر بیماری بسیار مهلک و مسری از دنیا رفته چگونه است؟

۱۵۴) در صورتی که بعضی از اعضاء اصلی بدن میت مانند سر و دست و پا مفقود شده باشد، آیا

تعجیل در تجهیز میت با شرایط موجود لازم است؟

۱۵۵) آیا برای کفن و دفن و غسل میت، اجازه یکی از اولیاء میت کافیت؟

۱۵۶) شخص مرده را چگونه باید تیمم داد؟

۱۵۷) میتی که یک دستش جدا شده و حال باید او را تیمم دهند، آیا باید عضو قطع شده هم مسح

شود؟

۱۵۸) حکم غسل و یا تیمم میت در موارد زیر چیست؟

۱۵۹) الف) در صورت نبودن آب، حکم غسل میت به چه صورت است؟

۱۶۰) ب) در فرض وجوب تیمم، اگر نمی‌توان برای تیمم بدن را تطهیر نمود چه باید کرد؟

۱۶۱) ج) در صورتی که مواضع تیمم نیز از بین رفته باشد، حکم چگونه است؟

۱۶۲) در صورتی که میت نیاز به تیمم دارد یا اینکه علاوه بر غسل، به تیمم هم نیاز دارد آیا اجازه

ابتدایی ولی برای غسل کفایت از اجازه تیمم هم می‌کند؟

۱۶۳) آیا در غسل میت، غاسل می‌تواند در موارد تیمم بدل از غسل، میت را با دستکش تیمم دهد؟

۱۶۴) اگر موقع غسل بر روی اعضای تیمم میت مانعی وجود داشته و بعد از اتمام غسل دیده شده

وظیفه چیست؟ اگر امکان دوباره تیمم نباشد، حکم چیست؟

۱۶۵) غسل مس میت چیست؟ در چه مواردی واجب می‌شود؟

۱۶۶) آیا مس بدن مرده ای که تمام آن سرد نشده، موجب غسل می‌شود؟

۱۶۷) آیا دست زدن به بیماری که در کما بوده و یا دچار مرگ مغزی شده و چند لحظه دیگر

می‌میرد، غسل مس میت دارد؟

۱۶۸) آیا لمس بدن فردی که نمی‌دانیم زنده است یا مُرده، غسل مس میت دارد؟

۱۶۹) اگر مس میت با دستکش صورت گیرد اما سردی بدنش را حس کنیم، باز غسل مس میت

لازم است؟

۱۷۰) کسی که به بدن میت قبل از غسل دست بزند، آیا بدن و لباسش هم نجس می‌شود و باید

آب بکشد، یا فقط باید غسل مس میت کند؟

۱۷۱) آیا لباس میت و اشیائی که با بدن او، قبل از غسل و بعد از سرد شدن بدن، تماس پیدا

می‌کند پاک است؟

۱۷۲) آیا با لمس بدن کسی که در معرکه جنگ زخمی شده اما پشت جبهه از دنیا رفته است، غسل

مس میت واجب می‌شود؟ اگر شخص در معرکه جنگ شهید شود حکم مسئله چگونه است؟

۱۷۳) اگر شخص حائض میت را بعد از غسل دادن لمس کند، آیا غسل مس میت بر او واجب

می‌شود؟

۱۷۴) آیا کسی که غسل مس میت بر گردنش است، می‌تواند میتی که غسل داده شده را لمس کند؟

۱۷۵) اگر کسی چندین میت را لمس کند به طوری که موجب غسل مس میت باشد، آیا انجام یک

غسل کفایت می‌کند؟

- ۱۷۶) در درس آناتومی نیاز داریم با اجساد مومیایی شده و استخوان‌های واقعی کار کنیم. سؤال این است که آیا بعد از دست زدن به این استخوان‌ها و اجساد، نیاز به غسل مس میت هست؟
- ۱۷۷) چرا بدن انسان بعد از مرگ نجس است؟
- ۱۷۸) حکمت غسل میت چیست؟ عده‌ای از مردم عقیده دارند که هنگام قبض روح، خونی از بدن میت جاری می‌شود که برای ما قابل دیدن نیست و بدن میت را نجس می‌کند. در نتیجه برای پاک شدن این نجاست، غسل میت واجب شده است. آیا چنین عقیده‌ای صحیح است؟
- ۱۷۹) آیا غسل دادن اموات شغل پسندیده‌ای است؟ آیا سفارشی از جانب امامان معصوم(ع) درباره شستن جنازه مؤمن شده است؟
- ۱۸۰) چرا برای مسلمانی که فوت می‌کند می‌بایست مراسم غسل، تکفین، نماز میت و تلقین و ... به جا آورد؟ تمام مراحل بعد از مرگ و مواجهه با ملائک توسط روح انجام می‌شود پس چه نیازی به این همه تشریفات با احکام خاص است؟
- ۱۸۱) حکمت شستن با صدر و کافور و حنوط چیست؟
- ۱۸۲) چرا مردم از غسل‌ها می‌ترسند؟
- ۱۸۳) آیا این شیوه غسل و دفن بیماران کرونایی برای اهل ایمان، خسران است یا درجه؟
- ۱۸۴) غسل مس میت چه حکمتی دارد؟
- ۱۸۵) اینکه می‌گویند مرده با یک چشم نگاه می‌کند تا ببیند چه کسی او را می‌شورد، صحیح است؟

۱۸۶) اگر میتی را به درستی غسل ندهند یا کفن و دفن نکنند، آیا موجب سرگردانی و عذاب آن

میت می‌شود؟ حتی اگر انسان خوبی باشد؟

۱۸۷) اگر در جسد مرده، زخمی باشد که از آن خون جریان دارد، آیا جایز است برای بند آوردن

خون از آمپول استفاده شود؟

۴. کفن

۱۸۸) لطفاً مراحل کفن کردن میت را با ذکر جزئیات و واجبات و مستحبات و تفاوت های آن در

زن و مرد بیان بفرمایید.

۱۸۹) خلعت چند تیکه است؟

۱۹۰) خواندن چه ادعیه ای هنگام تکفین میت سفارش شده است؟

۱۹۱) شخصی برای خودش کفن تهیه کرده است. آیا بعد از گذشت یک سال، خمس دارد؟ اگر

بعد از گذشت یکسال، قبل از اینکه خمسش را بدهد برای میتی از آن استفاده کند، پرداخت

خمس بر عهده کیست؟

۱۹۲) چرا کفن میت باید سفید باشد؟

۱۹۳) حکم نوشتن آیات قرآن یا ادعیه روی کفن و یا همراه گذاشتن آن با مردگان چیست؟ آیا با

خودکار و یا هرچیز دیگری میتوان روی کفن نوشت؟

۱۹۴) نگارش چه آیه‌ها و دعاهایی بر روی کفن میت توصیه شده است؟

۱۹۵) نوشتن آیات قرآن و دعا بر روی کفن که بعد از مدتی میپوسد، چه فایده ای دارد؟

- ۱۹۶) آیا دعای نوری که بر روی کفن می‌نویسند، دارای سند معتبر است؟
- ۱۹۷) آیا روایتی داریم که امضای چهل مؤمن بر کفن مرده را توصیه کند؟ این کار چگونه باید انجام شود؟
- ۱۹۸) اینکه بعضی‌ها، قبل از مردن کفن‌شان را به اماکن متبرکه می‌برند یا به مومنین می‌دهند که روی آن امضا بزنند، چه فایده‌ای دارد؟ آیا این کار دلیل شرعی دارد؟
- ۱۹۹) چه چیزی مستحب است که داخل کفن میت گذاشته شود؟
- ۲۰۰) اگر روی کفن دعای جوشن نوشته نشده باشد، آیا قرار دادن دعای جوشن روی کاغذ در کفن، همان ثواب را دارد؟
- ۲۰۱) تکفین کسی که به ویروس کرونا از دنیا رفته است چگونه است؟
- ۲۰۲) وقتی انسان می‌میرد و بدنش در قبر می‌پوسد، چه لزومی دارد که او را کفن کنند؟
- ۲۰۳) آیا خوشبو کردن مرده و یا کفن او، قرار دادن گل محمدی در کفن و نیز روشن کردن چراغ و نور در کنارش ایرادی دارد؟
- ۲۰۴) اینکه بعضی‌ها از کربلا کفن‌شان را می‌خرند، از لحاظ شرعی یا اخلاقی توصیه شده است؟ آیا به طور کلی خرید کفن توصیه شده است؟
- ۲۰۵) آیا بازگذاشتن طناب یا گره کفن میت وجود دارد منبع حدیثی دارد؟
- ۲۰۶) فردی که می‌خواهد قبل از مرگش کفن بخرد، چه توصیه‌هایی را باید قبل از خرید ملاحظه کند؟

۲۰۷) آیا هر کس که دو همسر داشته است، باید دو کفن به او بیچانند؟

۲۰۸) آیا دوختن کفن به هر علتی جایز است؟

۲۰۹) آیا می‌توان بعد از کفن کردن، میت را در پارچه های متعدد پیچید؟

۲۱۰) اگر کفن میت نجس شود در موارد ذیل وظیفه چیست؟

۲۱۱) الف) قبل از گذاشتن در قبر

۲۱۲) ب) بعد از گذاشتن در قبر (قبل از پوشاندن قبر)

۲۱۳) آیا تکفین میت با کفن خیس جایز است؟

۲۱۴) در صورتی که پارچه برای کفن پیدا نشود چه باید کرد؟ در صورتی که پارچه باشد ولی

مجهول‌المالک باشد، تکفین با آن چه حکمی دارد؟

۲۱۵) اخیراً در بهشت زهرا و برخی از غسل‌خانه ها جنازه میت (چه سالم و چه زخمی) را بعد

از غسل، به طور کامل داخل پلاستیک می‌پیچند و سپس کفن می‌کنند. هنگام دفن و باز کردن

پلاستیک، بوی بد داخل نایلون ناگهان پخش شده و موجب آزار دیگران می‌شود. حال با توجه

به مضامین روایات مبنی بر حفظ احترام جنازه میت مسلمان و عدم هتک آن، لطفاً بفرمایید غیر

از موارد ضرورت (تصادفی و ...) آیا عمل مذکور مورد تأیید شارع مقدس می‌باشد یا خیر؟

۲۱۶) شستن کفن با آب زمزم چه حکمی دارد؟

۲۱۷) آیا فردی که غسل مس میت یا غسل‌های دیگر بر ذمه‌اش می‌باشد می‌تواند میت را کفن

نماید؟

۲۱۸) آیا در هنگام کفن کردن، خانواده میت باید حضور داشته باشند؟

۲۱۹) جریدتین چیست؟ فلسفه آن چیست؟

۲۲۰) اگر کسی غسل مس میت بر گردن داشته باشد و دستش به کفن بخورد، کفن نجس میشود؟

۲۲۱) کسی که برای خودش کفنی خریده که بعد از گذشت یک سال به آن خمس تعلق گرفته

است، اگر قبل از پرداخت خمس، آن را به میتی که تازه فوت کرده بدهد، پرداخت خمس

کفن بر عهده چه کسی است؟

۲۲۲) باقیمانده کفن میت را کجا دفن کنیم؟ آیا باید نکات خاصی را رعایت کنیم؟

۲۲۳) علت اینکه سفارش شده جنس کفن میت، باید از نخ باشد چیست؟

۲۲۴) وقتی انسان می‌میرد و بدنش در قبر می‌پوسد، چه لزومی دارد که او را کفن کنند؟

۲۲۵) اگر برای میت با پول قرضی، کفن تهیه شود، چه حکمی دارد؟

۵. تشییع

۲۲۶) لطفا در مورد اهمیت و ثواب تشییع جنازه توضیح دهید

۲۲۷) در هنگام تشییع جنازه میت چه ذکرهای باید گفت؟

۲۲۸) آیا صحت دارد که هر کس در حمل جنازه میت کمک کند، گناهانش مثل برگ درختان

می‌ریزد؟

۲۲۹) فایده شرکت در تشییع جنازه برای میت و شرکت کننده چیست؟

۲۳۰) تشییع جنازه چه تاثیری بر زندگی دنیوی دارد؟

۲۳۱) در تشییع جنازه چه کسانی نباید شرکت کنیم؟

۲۳۲) شرکت در تشییع جنازه فرد بی نماز، چه حکمی دارد؟ آیا لازم است بی نمازی او را به

دیگران بگوییم تا شرکت نکنند؟

۲۳۳) شرکت در مراسم تشییع جنازه کسانی که هیچ گرایشی به دین و مذهب نداشته اند و به ائمه

اطهار علیهم السلام و بزرگان دین بی احترامی می کردند، چه حکمی دارد؟

۲۳۴) آیا جایز است که در مقابل جنازه، گوسفند قربانی شود؟ آیا این کار برای میت ثواب دارد؟

۲۳۵) بعد از خواندن نماز میت و تا منتقل کردن جنازه به محل قبر، چند بار آن را زمین می گذرانند

تا ترس میت کم شود. آیا این کار سند شرعی دارد و در کاهش ترس میت موثر است؟ آیا در

هنگام زمین گذاشتن ذکری باید گفته شود؟

۲۳۶) آیا در تشییع جنازه، مردگان صحبت می کنند؟

۲۳۷) آیا نشان دادن جنازه به کودکان و دختران اشکال دارد؟

۲۳۸) آیا هرچه تعداد شرکت کنندگان در مراسم تشییع میتی بیشتر باشد، نشانه بهتر بودن آن میت

است؟

۲۳۹) آیا همراهی خانم ها با جنازه هنگام تشییع آن به سمت قبر، اشکال دارد؟

۲۴۰) آیا زنان در ایام عادت ماهانه می توانند در تشییع جنازه شرکت کنند؟

۲۴۱) آیا رفتن زن باردار به مراسم تشییع جنازه کراهت دارد؟ آیا روی مادر و جنین اثر منفی می

گذارد؟

۲۴۲) آیا برای شرکت در تشییع جنازه مسلمان، طهارت شرط است؟

۶. نماز میت

۲۴۳) نماز میت چگونه خوانده می‌شود؟ لطفاً اذکار نماز را با اعراب مرقوم بفرمایید.

۲۴۴) تفاوت شیعه و سنی در نماز میت چیست؟

۲۴۵) آیا خواندن نماز میت واجب است؟ بر میت واجب است یا بر بازماندگان که بر او نماز

بخوانند؟

۲۴۶) آیا هر کسی که خبر فوت میت را بشنود، خواندن نماز میت بر او واجب است؟

۲۴۷) فلسفه خواندن نماز میت چیست؟

۲۴۸) آیا در نماز میت، طهارت شرط است؟

۲۴۹) معنای تکبیرات نماز میت چیست؟

۲۵۰) آیا خانمی که عذر شرعی دارد می‌تواند نماز میت بخواند؟

۲۵۱) اگر بعد از نماز میت متوجه شویم که سر میت سمت چپ ما و پاهایش سمت راست قرار

داشته، آیا نماز باطل است؟

۲۵۲) آیا اتصال صفوف در نماز میت جماعت مثل نمازهای یومیه جماعت لازم است؟

۲۵۳) آیا گفتن اذکار در نماز میت جماعت، بر مأموم واجب است؟

۲۵۴) وقتی نماز میت به جماعت خوانده می‌شود، آیا ایستادن در صف آخر مستحب است؟

۲۵۵) در نماز میت، امام جماعت فراموش کردند که آخرین تکبیر نماز را بگویند اما عده ای از

مامومین حواسشان بود و تکبیر گفتند. آیا این نماز باطل است؟

۲۵۶) اگر نماز میت به جماعت خوانده شود، امام و ماموم باید نیت جماعت کنند؟

۲۵۷) این که در دعای نماز میت گفته می‌شود: «... اللهم إنا لا نعلم منه إلا خيراً...»، اگر واقعاً

رفتارها، گفتارها و رویکردهای بدی از متوفی سراغ داشته و باز هم این جمله را بگوییم، آیا

مرتکب دروغ نخواهیم شد؟!

۲۵۸) اگر شخص سنی بر جنازه شیعه نماز میت بخواند، کافی است؟

۲۵۹) آیا می‌توان از راه دور بر میت نماز خواند؟

۲۶۰) چرا در نماز میت رکوع و سجده وجود ندارد؟

۲۶۱) حکم خواندن یک نماز بر اموات متعدد در دو صورت هم جنس یا غیر هم جنس بودن

اموات چیست؟

۲۶۲) آیا خواندن نماز بر میت نابالغ واجب است؟

۲۶۳) اگر بعد از دفن معلوم شود بر میت نماز نخوانده‌اند تکلیف چیست؟ در صورتی که نماز

خوانده شده باطل باشد حکم چگونه است؟

۲۶۴) آیا در نماز میت باید کفش‌ها را در آورد؟

۲۶۵) آیا بر انسان بی‌نماز میتوان نماز میت خواند؟

۲۶۶) آیا بر گناهکار مانند شرابخوار و رباخوار میتوان نماز میت خواند؟

۲۶۷) اگر به نماز میت نرسیدیم، خودمان می‌توانیم برای میت بخوانیم؟

۲۶۸) آیا لعن میت سنی در تکبیر پنجم نماز میت واجب است؟

۷. دفن

۲۶۹) لطفاً تمام مراحل دفن میت را به ترتیب توضیح دهید.

۲۷۰) از چه کارهایی در دفن میت باید اجتناب کرد؟

۲۷۱) هنگام دفن میت، خواندن چه ادعیه و اذکاری توصیه شده است؟ در این زمان برای کاهش

عذاب میت چه بخوانیم؟

۲۷۲) چرا وقتی مرده را در قبر می‌گذارند خاک زیر سرش می‌ریزند؟

۲۷۳) لطفاً متن کامل تلقینات میت را همراه با اعراب بفرمایید.

۲۷۴) آیا تلقین تاثیر دارد و سوال نکیر و منکر را برمی‌دارد؟

۲۷۵) تلقین اعتقادات به مردگان چه فایده‌ای دارد؟! آنان اگر می‌خواستند، در زمان زندگی خودشان

ایمان می‌آوردند!

۲۷۶) تلقین عربی برای میتی که عرب زبان نبوده است، تاثیری دارد؟

۲۷۷) آیا تلقین برای افرادی که متدین نبوده‌اند نیز نجات بخش است؟

۲۷۸) آیا اینکه چه کسی تلقین میت را بخواند نیز در وضعیت میت تاثیرگذار است؟

۲۷۹) اگر فردی اسمش را عوض کند، یا یک اسم شناسنامه ای و یک اسم واقعی داشته باشد یا

اینکه چند اسم داشته باشد، در هر کدام از این حالت ها در زمان تلقین کدام اسمش برده

می شود؟

۲۸۰) با این که ادراک مربوط به روحی است که از بدن جدا شده، تکان دادن میت هنگام تلقین چه

معنایی دارد؟!

۲۸۱) آیا میت تلقین را می شنود؟ اگر شنوایی دارد، پس یعنی بینایی هم دارد و ما را می بیند؟

۲۸۲) آیا تلقین دوم که در کتاب کافی شریف آمده است معتبر است؟ فایده و تفاوتش با تلقین

مرسوم چیست؟

۲۸۳) چرا انسان بعد از مرگ باید حتما در خاک دفن بشود؟

۲۸۴) تسریع یا تاخیر در دفن جنازه، چه تاثیری بر روح میت می گذارد؟

۲۸۵) فردی را در قبر پدرش که ۵۰ سال پیش فوت کرده دفن می کنند اما پس از دفن، متوجه

تکه های کوچکی از استخوان های جنازه پدر می شوند که باقیمانده است. حال وظیفه چیست؟

۲۸۶) آیا میت باید در قبر رو به قبله باشد؟

۲۸۷) آیا گذاشتن عقیق زیر لب میت قبل از دفن مستحب است؟ دلیل آن چیست؟

۲۸۸) منظور از عمامه که برای میت مستحب است چیست؟

۲۸۹) دفن لوازم شخصی میت همراه با او چه حکمی دارد؟

۲۹۰) چه چیزهایی را میتوان با میت دفن کرد؟

۲۹۱) اگر ورّاث اصرار کنند که دست بند عقیق و مقدار زیادی نخ، پارچه اشکی، دعا، تربت، قرآن،

عکس شهدا و... همراه میت دفن شود تکلیف چیست؟

۲۹۲) چه چیزی همراه میت دفن کنیم تا او را کمک کند؟

۲۹۳) آیا قرارداد مهر و تسبیح، خاک کربلا و بعضی ادعیه مانند زیارت عاشورا در قبر میت،

تاثیری برای او دارد؟

۲۹۴) دفن میت بدون اجازه ولی چه حکمی دارد؟

۲۹۵) آیا بعد از دفن میت و قرار دادن سنگ لحد، روح به بدن وارد می شود سپس شخص

می خواهد از قبر خارج شود اما خروارها خاک مانع او می شوند؟

۲۹۶) حکمت گذاشتن سنگ لحد چیست؟

۲۹۷) برای اینکه روح میت بعد از دفن کمتر احساس تنهایی کند، چه کار باید بکنیم؟

۲۹۸) آیا اگر خاک قبر میت روی سر صاحب عزا ریخته شود، موجب تسلی خاطر و آرامش بیشتر

صاحب عزا خواهد شد؟

۲۹۹) آیا پوشاندن درزها و کناره های سنگ لحد با گل یا پلاستیک ضرورتی دارد؟ چه فایده ای

برای میت دارد؟

۳۰۰) آیا این درست است که می گویند بعد از دفن میت، باید بر سر مزار او، دعا و قرآن را با

صدای بلند خواند؛ زیرا او هنوز می شنود؟

۳۰۱) آیا هرکس شب جمعه دفن شود، مومن است و سوال و جواب ندارد؟ من دیدم که یکی از

افراد بدنام و تبه‌کار، شب جمعه خاک شد. یعنی به خاطر همین زمان خاک شدن، تمام

گناهانش پاک می‌شود حتی اگر توبه هم نکرده باشد؟

۳۰۲) آیا اینکه جنازه را نگه می‌دارند تا شب جمعه دفن کنند، شرعا مجاز است؟ آیا تاثیری برای

میت دارد؟

۳۰۳) آیا تا چند ساعت بعد از دفن میت باید کنار مزار او بمانیم؟

۳۰۴) آیا مرد نامحرم می‌تواند زنی را دفن کند یا داخل قبر او برود؟

۳۰۵) بعضی از زن‌ها هنگام دفن میت، مقداری از موی خود را کنار میت قرار می‌دهند تا همراه او

دفن شود. آیا این کار صحیح است و فایده ای دارد؟

۳۰۶) آیا اعضای قطع شده انسان‌های زنده، باید با همان آداب دفن انسان، دفن شود؟

۳۰۷) چرا دفن در مذاهب مختلف، اشکال متفاوتی دارد؟

۳۰۸) آوردن مداح هنگام دفن میت، جز اینکه باعث گریه و اذیت بیشتر داغدیدگان می‌شود چه

فایده ای دارد؟

۳۰۹) آیا این صحیح است که بعد از دفن، وقتی میت سرش به سنگ لحد خورد، تازه می‌فهمد

مرده است؟

۳۱۰) اگر جسدی دفن نشود، روح آن همیشه سرگردان خواهد بود؟

۳۱۱) چرا طرف راست صورت میت باید بر روی خاک قرار بگیرد؟

۸. قبر و محل دفن

۳۱۲) قبر و مزار به چه معناست؟

۳۱۳) قبر مسلمان باید چه ویژگی هایی داشته باشد؟

۳۱۴) پدرم ۱۷ سال است که مرحوم شده است. ایشان وصیت کرده بود که ده سال نزد زمین

امانت باشد و آنگاه پیکر ایشان را به کربلا یا قم منتقل کنیم. آیا عمل به وصیت ایشان واجب

است؟

۳۱۵) به امانت سپردن جنازه میت نزد خاک یعنی چه؟ آیا جایز است؟

۳۱۶) نبش قبر چه حکمی دارد؟

۳۱۷) اگر ندانیم قبری متعلق به مسلمان است یا غیر مسلمان، آیا نبش قبر جایز است؟

۳۱۸) چرا نبش قبر اشکال دارد؟

۳۱۹) آیا جابجایی میت از قبری به قبر دیگر جایز است؟

۳۲۰) آیا نبش قبور اموات اعم از اینکه در قبرستان مسلمانان باشند یا غیر آنها، برای دستیابی به

استخوان آنان به منظور استفاده‌های آموزشی در دانشکده پزشکی جایز است؟

۳۲۱) آیا نبش قبر میت به هدف نزدیکتر شدن مزارش به بازماندگان یا ساخت گنبد و بارگاه برای

میت صحیح است؟

۳۲۲) در طرح خاکبرداری حیاط بقعه‌ای جهت ساخت شبستان ضروری، تعدادی قبر با عمر بیش

از سی سال و یک قبر با عمر ۲۵ سال قرار دارد. حکم انتقال مدفونین این قبور به قبرهای

جدید چیست؟ شرایط انجام چیست؟

۳۲۳) آیا بعد از ۳۵ سال می‌توان در قبر، میت جدیدی را دفن کرد؟

۳۲۴) آیا می‌شود میت را در باغ شخصی دفن کرد؟

۳۲۵) آیا مالک زمین می‌تواند بخشی از زمینش را وقف دفن افراد روستای خودش بکند؟ آیا چنین

وقفی صحیح است؟

۳۲۶) آیا در قبرستانی که زمینش از طرف خیرین اهدا یا وقف شده است، می‌شود برای خود جای

قبر تعیین کرد؟

۳۲۷) آیا دفن میت کنار قبر اقوام و بستگانش سودی به حال آن‌ها دارد؟

۳۲۸) آیا خریدن قبر و رزرو کردن آن برای آینده، خوب است؟

۳۲۹) آیا خرید و فروش قبر سه طبقه جایز است؟

۳۳۰) آیا می‌توان در هنگام فروش قبر، شرط کرد که پس از دفن، این قطعه از زمین، وقف صحن

مسجد یا امامزاده شود؟

۳۳۱) اگر دفن اموات در قبرستان موقوفه موجب ضرر بهداشتی برای محیط اطراف شود، آیا تغییر

کاربری آن جایز است؟

- ۳۳۲) آیا دفن مردگان در اماکن متبرک مانند کنار قبور ائمه علیهم السلام و قبرستان وادی السلام برای آنها مفید خواهد بود؟ آیا این مسئله با عدل الهی سازگار است که کسی بخاطر دارایی بیشتر بتواند در کنار قبور ائمه و امامزاده ها علیهم السلام قبر بخرد و آخرتش را آباد کند؟
- ۳۳۳) آیا روایتی داریم که سفارش به خریداری قبر کرده و رفت و آمد به آنجا را توصیه کند؟
- ۳۳۴) اگر برای میت با پول قرضی قبر تهیه شود، چه حکمی دارد؟
- ۳۳۵) آیا فرشته‌ای به نام «رومان فتان القبور» داریم؟ این فرشته چه کاری انجام می‌دهد؟
- ۳۳۶) حکم دفن در مکان‌هایی که معلوم نیست ملک کسی باشد مانند زمین‌های بایر چیست؟
- ۳۳۷) آیا ارتفاع داشتن سنگ قبر بیش از ۴ انگشت و همچنین تعمیر و بازسازی قبر بعد از فرسودگی کراهت دارد؟ اگر کراهت دارد پس چگونه این کارها برای قبور ائمه و امامزادگان علیهم السلام انجام می‌شود؟
- ۳۳۸) آیا اینکه می‌گویند تا وقتی سنگ قبر بر روی مزار میت قرار نگرفته است، می‌تواند در دنیا بگردد و مردم را ببیند، صحیح است؟ اگر بله، چرا؟
- ۳۳۹) اگر بعد از خاکسپاری میت، وصیتنامه‌ای پیدا شود که میت جای خاصی را برای دفنش وصیت کرده است، باید چه کنیم؟
- ۳۴۰) چیزهایی که روی قبر نوشته می‌شود، تاثیری برای میت دارد؟
- ۳۴۱) همراه و انیس میت در قبر چه کسی یا چه چیزی است؟
- ۳۴۲) آیا قبر برزخی هم داریم؟

۳۴۳) آیا وقتی شخص جدیدی کنار اموات دفن می‌شود، آن‌ها متوجه می‌شوند؟ آیا خوب یا بد

بودن میت جدید، تاثیری بر اموات دیگر مخصوصاً امواتی که نزدیک او دفن شده‌اند دارد؟

۳۴۴) آیا نزدیک بودن قبر دو میت به یکدیگر در ارتباط آن‌ها با هم در آن دنیا تاثیر دارد؟

۳۴۵) آیا پرداخت هزینه‌های سنگین برای سنگ قبر و سایبان مزار و ... اشکالی دارد؟

۳۴۶) آیا سنگ دو طبقه قبر، برای مسیحیان است و مسلمانان نمیتوانند از چنین سنگ‌هایی برای

مزار اموات شان استفاده کنند؟

۳۴۷) حکم نوشتن اسماء متبرکه روی سنگ قبر چیست؟

۳۴۸) آیا در قبر، روح میت دوباره به جسمش برمی‌گردد؟

۳۴۹) آیا دفن کردن زن و مرد نامحرم در قبر چندطبقه اشکال دارد؟

۳۵۰) اگر میت در قبری که مالک آن راضی نیست، دفن شود، چه باید کرد؟

۳۵۱) آیا میشود مسلمان را در قبرستان نامسلمانان و نامسلمان را در قبرستان مسلمانان دفن کرد؟

۹. شب اول قبر

۳۵۲) شب اول قبر چگونه است؟

۳۵۳) حقیقت فشار و عذاب شب اول قبر چیست؟

۳۵۴) آیا روح انسان هنگام مرگ از بدنش جدا می‌شود؟ در این صورت دیگر عذاب قبر چه

معنایی دارد وقتی روح داخل بدن نیست؟

۳۵۵) من درباره شب اول قبر، مقاله‌ای دیدم که شب اول قبر را به کلی کذب می‌داند. می‌خواهم

بدانم واقعیت چیست؟

۳۵۶) آیا با دلیل عقلی می‌توان فشار قبر را اثبات کرد؟

۳۵۷) در آموزه‌های دینی انجام چه اعمالی برای میت در شب اول قبر سفارش شده است؟

۳۵۸) آیا شب اول قبر بلافاصله بعد از دفن میت شروع می‌شود یا اینکه مثلاً اگر میت را صبح دفن

کنند شب آن روز شب اول قبر نامیده می‌شود؟

۳۵۹) عذاب قبر از لحظه قبض روح میت شروع می‌شود یا از لحظه دفن شدن یا از شب اول دفن؟

۳۶۰) آیا انسانی که مرده، ولی هنوز دفن نشده، فشار قبر ندارد و سوال و جوابی از او نمی‌شود؟

۳۶۱) چرا شب اول قبر گفته می‌شود با توجه به اینکه عالم برزخ عالم مجردات است و شب و

روز در آن معنا ندارد؟ آیا میت هم شب و روز دارد؟

۳۶۲) می‌گویند جریدتین باعث کاهش عذاب قبر میت می‌شود. لطفاً کیفیت و شرایط قرار دادن

جریدتین را بفرمایید.

۳۶۳) نکیر و منکر و بشیر و مبشر چه فرشتگانی هستند؟ وجه تسمیه آن‌ها چیست؟

۳۶۴) نکیر و منکر چه زمانی بر روح وارد می‌شوند؟

۳۶۵) آیا قیافه نکیر و منکر برای همه ترسناک است؟ چرا باید اینقدر ترسناک باشند؟

۳۶۶) وقتی فردی می‌میرد و او را داخل قبر می‌گذارند، آیا نکیر و منکر داخل خود قبر می‌آیند و

از او سوال می‌کنند؟

۳۶۷) شب اول قبر چقدر طول می کشد؟

۳۶۸) پرسش و پاسخ در قبر چقدر طول می کشد؟

۳۶۹) سوال و جواب میت در قبر از چه زمانی شروع می شود؟ آیا از شب شروع می شود که ما در

شب نماز وحشت می خوانیم؟

۳۷۰) وقتی انسانی قبض روح می شود مگر همان موقع وارد برزخ و سوال و جواب نمی شود؟ پس

چرا نماز وحشت را در شب اول قبر برایش می خوانند؟

۳۷۱) آیا انسان در قبر زنده شده و جواب نکیر و منکر را می دهد؟

۳۷۲) مهم ترین موضوعاتی که درون قبر از آن ها سوال می شود چیست؟

۳۷۳) سوال از عقاید انسان درون قبر چه علتی دارد؟ آیا با علم خدا سازگاری دارد؟ اصلاً نیازی

به این سوال ها هست؟!

۳۷۴) آیا ممکن است به یک یا دو مورد از سوالات شب اول قبر نتوانیم جواب دهیم؟ آنگاه

تکلیف ما چه می شود؟

۳۷۵) آیا اعتقاد به اصول دین برای پاسخ دادن به سوالات شب اول قبر کافیست؟

۳۷۶) میگویند انجام واجبات و ترک محرّمات برای بهشتی شدن کافی است. پس چرا در شب اول

قبر از لحظه لحظه عمر سوال می کنند؟ همین که نماز و روزه مان را انجام دهیم و کارحرام

نکنیم کافیست. پس چه نیازی به بررسی تک تک اعمال و رفتار عادی ما هست؟

۳۷۷) بنده اعتقاد به اصول دین دارم اما نمیدانم آیا واقعا این اعتقاد قلبی است و هنگام سوال شب

اول قبر می توانم پاسخ دهم یا نه؟!

۳۷۸) سوال شب اول قبر از روح انسان است یا جسم؟ آیا میتوان جواب ها را حفظ کرد یا اینکه

سوال ها را باید با اعمالمان در این دنیا جواب بدهیم؟

۳۷۹) آیا سؤال و جواب قبر با حواس ظاهری قابل درک است؟

۳۸۰) آیا ائمه(ع) پاسخ سؤالهای نکیر و منکر را از مؤمنی که به ولایت اهل بیت ایمان دارد

خواهند داد؟

۳۸۱) در شب اول قبر، نکیر و منکر با انسانها به چه زبانی صحبت می کنند؟

۳۸۲) آیا همه انسان هایی که می میرند فشار قبر و پرسش و پاسخ دارند؟

۳۸۳) آیا فقط مؤمنان و کافران خالص سؤال و جواب قبر دارند؟ چرا؟

۳۸۴) سؤال در قبر برای مسلمانان و غیر مسلمانان چگونه است؟

۳۸۵) کسانی که به بیماری زوال عقل (آلزایمر) دچار شده و با این بیماری فوت می کنند از پاسخ به

سوالات شب اول قبر هم عاجزند؟

۳۸۶) چه کنیم که از سوال شب اول قبر واهمه نداشته باشیم؟

۳۸۷) در مواردی مانند انفجارها که اعضای بدن انسان تکه تکه می شود، نکیر و منکر به سراغ کدام

جزء بدن می روند؟

- ۳۸۸) در مواردی که بر حسب ضرورت قبر دسته جمعی حفر می‌شود و انسان‌های نیکوکار و بدکار با هم دفن می‌شوند، وضعیت قبر چگونه است؟ از طرفی باید برای انسان‌های نیکوکار بهشت باشد و از طرفی دیگر باید چاهی از چاه‌های جهنم برای بدکاران باشد!
- ۳۸۹) نماز وحشت یا همان نماز شب اول قبر چگونه خوانده می‌شود؟ محدوده آیت الکرسی تا کجاست؟
- ۳۹۰) کسی که نمی‌تواند در نماز وحشت آیت الکرسی بخواند، چگونه می‌تواند این نماز را به جا بیاورد؟
- ۳۹۱) آیا می‌توانیم برای کسانی که نمی‌شناسیم نماز وحشت بخوانیم؟
- ۳۹۲) اگر بخواهیم هر شب، یک نماز شب اول قبر به نیت یک میت که نمی‌شناسیم یا به نیت همه امواتی که در آن شب دفن شده‌اند بخوانیم، نیت مان چگونه باید باشد؟
- ۳۹۳) آیا نماز لیلة الدفن (نماز وحشت) را می‌شود به جماعت خواند؟
- ۳۹۴) آیا برای خواندن نماز لیلة الدفن، باید در پایان نماز اسم متوفی ذکر شود؟
- ۳۹۵) اگر کسی دو اسم داشته باشد، در پایان نماز لیلة الدفن، کدام اسم او باید آورده شود؟
- ۳۹۶) حکمت خواندن آیت الکرسی و سوره قدر در نماز وحشت چیست؟
- ۳۹۷) آیا همین عنوان «نماز وحشت» باعث ترس از دین اسلام نمی‌شود؟
- ۳۹۸) آیا برای چند میت می‌توان یک نماز وحشت خواند یا باید جداگانه خوانده شود؟
- ۳۹۹) آیا خواندن نماز وحشت یک نفر برای میت کافی است؟

۴۰۰) در شب اول قبر، صدقه دادن برای میت بهتر است یا خواندن نماز لیلۃ الدفن؟

۴۰۱) آیا حاضر شدن حضرت علی «علیه السلام» در شب اول قبر بر بالین مردگان مخصوص

مسلمانان است؟

۴۰۲) چه کنیم که فشار قبر نداشته باشیم؟

۴۰۳) کدام طایفه از زنان هستند که عذاب قبر از آنها برداشته می شود و با حضرت زهرا (س)

محشور می شوند؟

۴۰۴) منظور از «رکوع کامل» که از بین برنده وحشت قبر است، چیست؟

۴۰۵) چه اموری باعث فشار قبر می شوند؟

۴۰۶) در روایات یکی از عوامل فشار قبر را بول دانسته اند. لطفا در این مورد توضیحات بیشتری

بدهید

۴۰۷) آیا می شود انسان در زمان زنده بودن، برای خود نماز وحشت بخواند و ثوابش را نثار خود

کند؟

۴۰۸) اگر انسانی بین ظهر پنجشنبه تا ظهر جمعه از دنیا برود، آیا برای همیشه از فشار قبر در امان

است؟ آیا زمان دفن منظور است یا زمان قبض روح؟

۴۰۹) آیا کفار و گناه کاران در قبر با مار و عقرب عذاب می شوند؟!؟

۴۱۰) آیا کسی که جنازه اش از بین رفته یا به هر دلیلی به خاک سپرده نشده است شب اول قبر

دارد؟ شب اول قبر او از چه زمانی آغاز می شود و فشار قبرش چگونه است؟

۴۱۱) گاهی در شبکه های اجتماعی دستور خواندن بعضی از ادعیه و نمازها می آید؛ از جمله نماز

دفع تاریکی قبر. آیا این نماز معتبر است؟

۴۱۲) آیا برای شب اول قبر میت، خیرات خاصی از خوراکی ها توصیه شده است؟

۴۱۳) آیا روح میت در شب اول قبر، روی مزارش سرگردان است و تاریکی هوای قبرستان را

درک می کند و باعث وحشتش می شود؟ آیا ترس و وحشت میت در شب اول قبر خیلی زیاد

است؟

۴۱۴) آیا قراردادن خاک کربلا و بعضی ادعیه مانند زیارت عاشورا در قبر میت، تاثیری برای کاهش

فشار قبر او دارد؟

۴۱۵) آیا اگر در شب اول قبر، کنار مزار میت تا صبح بمانیم و مشغول دعا و نماز باشیم، برای

میت تاثیر مثبتی دارد؟

۴۱۶) آیا این انصاف است که غیرمسلمان ها نیز فشار قبر داشته باشند؟

۴۱۷) من در گذشته به پدر و مادرم خیلی بدی کرده ام. اگر آن ها مرا ببخشند، خدا نیز می بخشد و

من در قبر عذاب نمیشوم؟

۴۱۸) آیا مکان دفن میت در شدت عذاب قبر او تاثیرگذار است؟

۴۱۹) آیا پیکر شهیدی که بعد از سال ها برگشته و امروز میخواهد دفن شود، شب اول قبر او

امشب خواهد بود؟ میتوانیم برای او نماز وحشت بخوانیم؟

۴۲۰) آیا شب اول قبر روح به بدن وارد می شود؟

۴۲۱) آیا اگر کسی در قم دفن شود، هرچقدر هم که گناهکار باشد، فشار قبر نخواهد داشت؟

۱۰. مجالس ختم

۴۲۲) چرا برای میت مراسم سوم و هفتم و چهلم و سالگرد و ... می‌گیرند؟ آیا فقط برای تشریفات

است یا دلیل دیگری دارد؟

۴۲۳) پوشیدن پیراهن مشکی در مجلس ترحیم آیا وجه شرعی دارد؟

۴۲۴) آیا غذا دادن در سوم و پنج شنبه اول و چهلم و سالگرد میت از آداب اسلامی است که آنهایی

که ندارند خودشان را به قرض می‌ندازند؟

۴۲۵) آیا داغدیدگان وظیفه دارند مهمانان را اطعام کنند یا این کار باید از طرف اقوام دیگر صورت

بگیرد؟

۴۲۶) سوگواری برای میت تا چند روز باید باشد؟

۴۲۷) آیا خوردن غذایی که در مجالس ختم می‌دهند مکروه است؟ چرا؟

۴۲۸) چهلم برای کسانی که از دنیا رفتند چه مفهومی دارد؟ چرا در این روز مردم مراسمی

می‌گیرند

۴۲۹) اینکه می‌گویند مراسم سالگرد میت را باید به ازای هر فرزند او یک روز زودتر گرفت

صحیح است؟

۴۳۰) اگر مراسم سوم و هفتم و چهلم و سالگرد و ... چند روز پس یا پیش از موعد برگزار

شوند، اشکالی دارد؟

۴۳۱) مراسمات میت مانند هفتم و چهلم و سالگرد را از چه تاریخی حساب می‌کنند؟ تاریخ فوت

یا تاریخ دفن؟ در سالگرد، سال قمری ملاک است یا شمسی؟

۴۳۲) می‌گویند سالگرد میت را باید برحسب سال قمری گرفت؛ زیرا در آن روز میت بر سر مزار

خویش حاضر شده و منتظر عزیزانش است. آیا چنین حرفی درست است؟

۴۳۳) اینکه در مراسم‌ها می‌گویند «فاتحه مع الصلوات» یا «فاتحه» و یا «فاتحه مع الصلوات و

الاخلاص» آیا باید شنوندگان باید مطابق با آنچه گفته می‌شود فاتحه بفرستند؟

۴۳۴) آیا می‌توانیم به جای گرفتن مراسم ختم، هزینه آن را صرف امور خیریه دیگر مانند کمک به

افراد نیازمند کنیم؟

۴۳۵) شرکت نکردن در مراسم ختم گناه دارد؟

۴۳۶) آیا بردن اطفال به مراسم ختم و قبرستان کراهت دارد؟

۴۳۷) آیا شرکت کردن در مراسم ختم از گناهان انسان می‌کاهد؟

۴۳۸) گرفتن وجه نقدی توسط مسجد بابت برگزاری مراسم ختم از نظر شرعی چه حکمی دارد؟

۴۳۹) آیا جایز است که در مجالس ختم، زنان در میان مردان روضه خوانی و عزاداری کنند؟

۴۴۰) در بعضی مناطق بعد از دفن میت، وابستگان اموات مجاور قبر میت نیز باید غذا درست کرده

و در مجلس ختم بدهند. آیا چنین کاری الزامی است؟

۴۴۱) آیا خانمی که عذر شرعی دارد، می‌تواند برای شرکت در مجلس ختم وابستگان، وارد مسجد

شود؟

۴۴۲) اگر در مجلس ختم، آشپز متوجه شود که غذا نجس شده است، آیا وظیفه دارد که به میزبان

اطلاع دهد؟ آیا میزبان باید به مهمانان اطلاع دهد؟

۴۴۳) آیا خواندن سوره الرحمن در مجالس ختم، منشأ روایی دارد؟

۴۴۴) آیا تهیه تابلو و تاج گل و اهدای آن به بازماندگان متوفی، به ویژه اگر چشم و هم چشمی نیز

در آن باشد، مجاز است؟ آیا ثوابی از این جهت به مردگان خواهد رسید؟

۴۴۵) رفتار و حالات داغدیدگان

۴۴۶) یادآوری خاطره اموات و گریه برای آنها چه فایده‌ای برای بازماندگان و اموات دارد؟

۴۴۷) چرا مرگ عزیزان اینقدر برای ما سخت است؟

۴۴۸) آیا شیون کردن نشانه ضعف ایمان و تحمل است؟

۴۴۹) آیا گریستن برای مردگان رواست؟ با صبر کردن منافاتی دارد؟

۴۵۰) آیا میت از گریه داغدیدگان در فراقش اذیت می‌شود؟

۴۵۱) آیا آرزوی مرگ کردن به هر دلیلی کار صحیحی است؟ من از وقتی همسرم فوت شد، هر

روز این دعا را می‌کنم زیرا معتقدم آن دنیا جای زیباتری است.

۴۵۲) اگر کسی علاقه‌ای به زندگی دنیا نداشته باشد و مشتاق مرگ باشد، گناه کرده است؟

۴۵۳) آیا سنگین شمردن و مدت طولانی در عزای اموات بودن، اشکالی دارد؟ حد و مرز عزاداری

برای اموات تا کجاست؟

۴۵۴) آیا اگر بازماندگان بیش از سه روز لباس سیاه بپوشند، میت با این رفتارشان عذاب خواهد شد؟

۴۵۵) آیا نگهداشتن محاسن و ریش صورت تا چهلم میت، دستور دین است؟

۴۵۶) آیا پوشیدن لباس مشکی در سوگ عزیزان جایز است؟ تا چند روز این کار جایز است؟

۴۵۷) شوهر من ۸ ماه است که پدرشان فوت کرده است. در این مدت خیلی به ایشان گفتم که خواست و مصلحت خدا بوده است ولی شوهرم نمی خواهد فراموش کند. تمام عکس های ایشان را جمع آوری کرده اند و شب ها آن ها را نگاه می کند. همه جا عکس پدرشان را زده است. هر هفته سر خاک پدرشان می روند. نمی دانم چه کاری انجام دهم. هر چه به ایشان می گویم ایشان می گوید «مزاحمتی برای شما ندارد. من می خواهم عکس پدرم را ببینم» ولی من می دانم روی روحیه ی ایشان اثر می گذارد. خواهش می کنم راهنماییم کنید.

۴۵۸) صبر چیست و در چه مواردی باید صبر کرد؟ چگونه صبر را پیش از وقوع مصیبت،

بیاموزیم؟

۴۵۹) روایات متعدد، بندگان را دعوت به صبر کرده اند ولی خود ائمه علیهم السلام در مصیبت امام حسین (ع) اظهار بی تابی می کنند و شیعیان را توصیه به گریه و بی تابی می کنند. چطور این دو با یکدیگر جمع می شود؟

۴۶۰) آیا این درست است که اگر یکی از اعضای خانواده از دنیا رفت سفارش شده به مدت ۴۰

روز پس از مرگ آنها سوگواری کنید؟ بعضی از برادران اهل سنت می گویند سوگواری باید

تنها ۳ روز باشد و پس از روز سوم گناه است؟ کدام نظر صحیح است؟

۴۶۱) آیا جمع شدن در خانه صاحب عزا جایز است؟

۴۶۲) آیا حاجت خواستن از مردگان کار درستی است؟

۴۶۳) آیا خراشیدن صورت و کندن مو در عزای فوت دیگران، جایز است؟

۴۶۴) چرا هیچ کس یک شب هم میت عزیزش را در منزلش نگهداری نمی کند؟

۴۶۵) آیا برگزاری مراسمات پرهزینه و خرید قبر و سنگ قبر گرانتیمت، ثواب دارد؟ چرا برخی

این کارها را می کنند؟

۴۶۶) اینکه می گویند تا سه روز پشت سر هم برای میت حلوا درست کنید و خرما پخش کنید،

صحیح است؟

۴۶۷) چرا خداوند یکی از نزدیکان من را گرفت؟ آیا خداوند با من دشمنی دارد؟

۴۶۸) تنها دارایی من در این دنیا مادرم بود که خداوند آن را از من گرفت. با خدا قهر کرده ام و از

وقتی مادرم فوت شده دیگر نماز نمی خوانم زیرا چیزی ندارم که بخواهم با نماز خواندن شکر

آن را به جا بیاورم!

۴۶۹) در بعضی از مناطق رسم است موهای زنی را که شوهرش مرده است، بعد از بریدن می بافند

و روی قاب عکس میت روی قبرش قرار می دهند. آیا چنین عملی اسلامی است؟

۴۷۰) چه کنیم که از میت نترسیم؟ گاهی ترس از میت سبب می شود که برایشان فاتحه نخوانم

چون خوف آن دارم که روحشان در خانه ام حاضر شود!

۴۷۱) آیا غذا نخوردن و حمام نرفتن داغدیدگان بعد از موت عزیزشان، کار صحیحی است؟

۴۷۲) با وسایل شخصی به جای مانده از میت چه باید کرد؟ میتوان آن‌ها را دور ریخت؟ آیا

نگهداری آن‌ها فایده‌ای دارد؟

۴۷۳) از پدرم بابت ظلم‌هایی که در حقم کرده ناراحت هستم و اصلاً سر قبر او نمی‌روم. چگونه

از او راضی شوم؟

۴۷۴) آیا بین عروسی و مرگ یکی از بستگان حتماً باید یک سال یا حداقل چهل روز فاصله باشد

و زودتر نمی‌توان عروسی گرفت؟

۴۷۵) می‌گویند صله رحم عمر را زیاد می‌کند؛ مادر من بسیار اهل صله رحم بود اما چرا بیشتر از

۸۰ سال عمر نکرد؟

۴۷۶) شوهر جوانم مدتی در کما بود و خیلی‌ها برای شفای او دعا کردند اما او در نهایت مُرد و

من و فرزندانم تنها شدیم. چرا این دعاها هیچ اثری نکرد؟

۴۷۷) مگر نمی‌گویند هفتاد حمد مرده را زنده می‌کند. پس چرا بیمار ما فوت شد؟

۴۷۸) بعد از فوت دو تن از بستگانم، خیلی زودرنج و عصبی شدم و انگیزه‌ام را برای ادامه زندگی

از دست داده‌ام. چه کنم که حالم خوب شود؟

۴۷۹) پدرم یکسالگی است که به رحمت خدا رفته و پسر من هر روز می‌پرسد که پدر بزرگ کجاست؟

نمیدانم چه جوابی به او بدهم که قانع شود. می‌گویم به سفر رفته. چند وقت قبل هم مادرم به

رحمت خدا رفت و پسر من این سوال را در مورد مادر بزرگش هم می‌پرسد. می‌ترسم نسبت به

خداوند بدبین شود. در مورد مرگ اطرافیان چه جوابی باید به کودکان بدهیم؟

۴۸۰) ماه‌هاست که از فوت یکی از عزیزانم می‌گذرد اما هنوز ناراحتم؛ رفتنش را نتوانسته‌ام باور

کنم و او هر روز در ذهنم است. چه کنم که آرامش پیدا کنم؟

۴۸۱) جوانم را که قرار بود عروسی کند، از دست دادم. عروسی‌مان به عزا تبدیل شد. دائم در حال

گریه هستم. نمی‌توانم با خداوند حرف بزنم!

۴۸۲) در منطقه ما رسم است که خانمی که شوهرش را از دست می‌دهد به مدت تقریباً سه ماه

نباید از خانه بیرون رود و اگر هم مجبور شود باید کاملاً پوشیده (با دستکش و نقاب بر

صورت) باشد؛ یعنی در این مدت نباید نامحرم او را ببیند و حتی خودش هم نباید نامحرم را

ببیند. این رسم اختصاص به سن و سال خاصی ندارد. سوالم این است که آیا چنین چیزی در

اسلام و روایات آمده یا یک رسم سنتی عشیره‌ای است که از قدیم مانده؟

۴۸۳) پدرم با مادر خود قهر نموده و بعد از مرگ ایشان پشیمان شده است. آیا امکان جبران و

عاقبت بخیری و جلب رضایت ایشان هست؟

۴۸۴) چرا خداوند همسر مرا که فرد بسیار مفیدی بود، به علت یک بیماری نادر مغزی از این

جهان برد؟ از حرف‌های اطرافیان که می‌گویند اجر داری و امتحان الهی بوده و ... خسته

شده‌ام. لطفاً چیزی بگوئید که آرامش پیدا کنم.

۴۸۵) پدرم از دنیا رفته است و نمیدانم از من راضی است یا خیر. چگونه می‌توانم بفهمم؟

۴۸۶) آیا در ایام اولین عید بعد از مرگ میت، باید به خانه صاحب عزا رفت؟

۴۸۷) وظیفه شرعی بستگان داغدیدگان نسبت به آن‌ها چیست؟

۴۸۸) وظیفه بازماندگان نسبت به کسی که تازه فوت شده، چیست؟

۴۸۹) آیا این وظیفه داغدیدگان است که در هفت سال اول برای میت، سالی یک گوسفند قربانی

کنند و بعد از آن سالی یک خروس؟

۴۹۰) مادر من در حال زایمان از دنیا رفت و من یتیم بزرگ شدم. مگر نمی‌گویند خدا خیلی

مهربان است پس چطور راضی شد که یک نوزاد، بدون مادر، بزرگ شود؟

۴۹۱) اگر خداوند عادل است، چرا بعضی از کسانی را که هنوز هیچ لذتی از زندگی شان نبرده‌اند

از این دنیا می‌برد؟

۴۹۲) چرا من باید پدر و مادرم را زود از دست بدهم اما بعضی تا میانسالی از این نعمت

برخوردارند؟ آیا این عدالت است؟

۴۹۳) بعضی از داغدیدگان به میت می‌گویند: «چرا من را نبردی»؟ مگر میت می‌تواند کسی را با

خودش از این دنیا ببرد؟

۴۹۴) دختر سه ساله‌ام بعد از تشییع جنازه یکی از نزدیکان به شدت عصبی، بد اخلاق و بهانه‌جو

شده است. اطرافیان می‌گویند که از قبرستان به او آزار رسیده و باید برایش دعا بگیرم و

بخوانم. سوالم این است که آیا این موضوع حقیقت دارد و دختر من نیاز به دعا دارد؟ چه

دعایی باید برایش بخوانم؟

۴۹۵) چگونه با فردی که همسر خود را از دست داده باید برخورد کرد؟

۴۹۶) همسرم را به تازگی از دست داده‌ام. چه کنم آن دنیا از دستم راضی باشد؟

۴۹۷) برادر جوانم را به تازگی بر اثر ایست قلبی از دست داده‌ام. دائماً خودمان را مقصر می‌دانم.

می‌گویم حتماً ما کوتاهی کردیم و الا یک جوان چرا باید بمیرد و پدر و مادرش چنین داغی را

تحمل کنند؟

۴۹۸) مصیبت‌هایی که به سبب مرگ اطرافیان به ما می‌رسد، نتیجه گناهان ماست یا اینکه امتحان

الهی و برای بالا بردن درجه ماست؟

۴۹۹) مادرم در حق من ظلم کرده و این روزها در حال احتضار است. نمی‌دانم به او بگویم که از

گناه خود توبه کند تا کینه من هم برطرف شود یا خیر!

۵۰۰) چرا مرگ عزیزان اینقدر برای ما سخت است؟

۵۰۱) شوهر من ۸ ماه است که پدرشان فوت کرده است. در این مدت خیلی به ایشان گفتم که

خواست و مصلحت خدا بوده است ولی شوهرم نمی‌خواهد فراموش کند. تمام عکس‌های

ایشان را جمع آوری کرده‌اند و شب‌ها آن‌ها را نگاه می‌کند. همه جا عکس پدرشان را زده

است. هر هفته سر خاک پدرشان می‌روند. نمی‌دانم چه کاری انجام دهم. هر چه به ایشان

می‌گویم ایشان می‌گوید «مزاحمتی برای شما ندارد. من می‌خواهم عکس پدرم را ببینم» ولی

من می‌دانم روی روحیه‌ی ایشان اثر می‌گذارد. خواهش می‌کنم راهنماییم کنید.

۵۰۲) چرا خداوند یکی از نزدیکان من را گرفت؟ آیا خداوند با من دشمنی دارد؟

۵۰۳) تنها دارایی من در این دنیا مادرم بود که خداوند آن را از من گرفت. با خدا قهر کرده‌ام و از

وقتی مادرم فوت شده دیگر نماز نمی‌خوانم زیرا چیزی ندارم که بخوام با نماز خواندن شکر

آن را به‌جا بیاورم!

۵۰۴) بعد از مرگ والدینم دچار افسردگی شده‌ام، زود از کوره درمی‌روم و انگیزه‌ای برای ادامه

زندگی ندارم. چگونه روحیه‌ام را درمان کنم؟

۵۰۵) شوهر جوانم مدتی در کما بود و خیلی‌ها برای شفای او دعا کردند اما او در نهایت مُرد و

من و فرزندانم تنها شدیم. چرا این دعاها هیچ اثری نکرد؟

۵۰۶) ماه‌هاست که از فوت یکی از عزیزانم می‌گذرد اما هنوز ناراحتم؛ رفتنش را نتوانسته‌ام باور

کنم و او هر روز در ذهنم است. چه کنم که آرامش پیدا کنم؟

۵۰۷) جوانم را که قرار بود عروسی کند، از دست دادم. عروسی‌مان به عزا تبدیل شد. دائم در حال

گریه هستم. نمی‌توانم با خداوند حرف بزنم!

۵۰۸) چرا خداوند همسر مرا که فرد بسیار مفیدی بود، به علت یک بیماری نادر مغزی از این

جهان برد؟ از حرف‌های اطرافیان که می‌گویند اجر داری و امتحان الهی بوده و ... خسته

شده‌ام. لطفا چیزی بگویند که آرامش پیدا کنم.

۵۰۹) مادر من در حال زایمان از دنیا رفت و من یتیم بزرگ شدم. مگر نمی‌گویند خدا خیلی

مهربان است پس چطور راضی شد که یک نوزاد، بدون مادر، بزرگ شود؟

۵۱۰) چرا مرگ عزیزان من حق است اما آن کسی که غرق در گناه است، هیچ داغی نمی‌بیند؟!

۵۱۱) اگر خداوند عادل است، چرا بعضی از کسانی را که هنوز هیچ لذتی از زندگی‌شان نبرده‌اند از

این دنیا می‌برد؟

۵۱۲) چرا من باید پدر و مادرم را زود از دست بدهم اما بعضی تا میانسالی از این نعمت

برخوردارند؟ آیا این عدالت است؟

۵۱۳) بهترین فرزند بعد از فوت پدر و مادر کیست؟ چه وظایفی بعد از مرگ والدین بر عهده

فرزند است؟

۵۱۴) پسرم چند ماه بعد از فوت رفیقش، از دنیا رفت. مردم می‌گویند چون رفیقش خیلی دوستش

داشته، او را هم با خودش به آن دنیا برده که تنها نباشد. آیا واقعا چنین چیزی صحت دارد؟

۵۱۵) چند وقت قبل پسر یکی از بستگان فوت کرد. من خیلی دلم برایشان سوخت. مدام به آن‌ها

سر می‌زدم و برای پسرش خیرات می‌کردم تا اینکه بعد از مدتی پسر خودم هم از دنیا رفت. با

خودم می‌گویم حتما بخاطر دلسوزی من برای خانواده آن پسر بوده که خودم هم عزادار شدم؛

چون افراد دیگر فامیل مانند من به آن خانواده توجه نداشتند. آیا این فکر من صحیح است؟

۱۱. قبرستان و زیارت قبور

۵۱۶) لطفا آداب و ادعیه مربوط به قبرستان را بیان بفرمایید.

۵۱۷) آیا دعا برای میت بر سر مزار او، فایده‌ای برایش دارد؟

۵۱۸) آیا زیارت اهل قبور برای ما آثار دنیوی و اخروی دارد؟

۵۱۹) آیا دعا و فرستادن فاتحه برای میت از راه دور یا بر سر مزار او تفاوتی دارد؟ ثوابش فرق

می‌کند؟

۵۲۰) آیا روایت یا حدیثی مبنی بر گناه بودن گریه بر سر مزار عزیزان وجود دارد؟

۵۲۱) سنت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله در مورد سنگ قبر و قبرستان چیست؟ آیا با ساختن قبر

و عزاداری مخالف بودند؟

۵۲۲) آیا روح اموات با کسانی که به زیارت قبرشان می‌آیند انس می‌گیرد؟ این انس چه فایده‌ای

برای ما و آن‌ها دارد؟

۵۲۳) آیا دعا بر سر مزار والدین مستجاب است و حاجت برآورده می‌شود؟

۵۲۴) آیا اموات صدای کسانی که به زیارت قبرشان می‌روند، می‌شنوند؟ اگر نمی‌شنوند پس زیارت

قبور چه معنایی دارد؟

۵۲۵) اگر اموات صدای ما را می‌شنوند، آیا وقتی به زیارت قبور می‌رویم حتما باید با زبان سخن

بگوییم یا اینکه حرف دلمان را هم متوجه می‌شوند؟

۵۲۶) آیا در تعالیم دینی حضور بر مزار میت توصیه شده است؟

۵۲۷) چرا بر سر مزار اموات می‌رویم درحالی‌که فقط چند تکه استخوان داخل قبر است و روح هم

مکان ندارد که بگوییم داخل قبر باشد؟

۵۲۸) چرا مردم برای فاتحه فرستادن برای کسی که سالیان درازی است مرده، همچنان بر سر مزار

او حاضر می‌شوند؛ در حالی‌که دیگر جسدش کاملا از بین رفته است؟

۵۲۹) دلیل قرائت فاتحه و ادعیه بر سر مزار اموات چیست؟ آیا سنت پیامبر اکرم صلوات الله علیه

و آله است؟

۵۳۰) آیا زیارت قبور مومنان در جمعه آخر سال، ثواب بیشتری دارد؟

۵۳۱) نماز خواندن در قبرستان چه حکمی دارد؟

۵۳۲) آیا روشن کردن شمع و چراغ، گل گذاشتن و گلاب پاشیدن روی قبر میت برای شادی روح

او تاثیر دارد؟ فلسفه آن ها چیست؟

۵۳۳) آیا کاشتن درخت سر مزار میت و نصب سایبان و آویختن تصویر او، جایز است؟ آیا ثواب

دارد؟

۵۳۴) آیا انداختن گل روی قبر میت که بعد از مدتی خشک میشود و از بین میرود، اسراف است؟

۵۳۵) در برخی مناطق مرسوم است که در شبی که میت دفن می شود، فردا صبح برایش مژدگانی

می برند و روی قبرش شیرینی و ... می گذارند؛ آیا این کار درست است؟

۵۳۶) علت آب ریختن روی قبر چیست؟ باید حتما روی خاک ریخته شود یا روی سنگ قبر هم

می توان ریخت؟ آیا ثوابی بر آن مترتب است؟

۵۳۷) آیا قرار دادن روشنایی بر قبور مثل شمع و لامپ و ... اشکال شرعی دارد؟

۵۳۸) آیا بردن میوه و شیرینی و ... سر مزار درگذشتگان، سودی به حال ایشان دارد؟

۵۳۹) راه رفتن بر سر قبر میت مسلمان چه حکمی دارد؟

۵۴۰) حکم ایستادن و نشستن بر روی سنگ قبر اموات در قبرستان چیست؟

۵۴۱) آیا در اسلام به زیارت قبر پدر و مادر سفارش شده تا جایی که نرفتن بر سر قبر آنان، به

عاق شدن فرزندان خواهد انجامید؟

۵۴۲) آیا فرزند وظیفه دارد که همیشه سر مزار والدینش برود؟

۵۴۳) مزار پدرم در شهر دیگری است و به آن دسترسی ندارم. آیا می‌توانم به نیت قبر پدرم، بر سر

مزار شهدا حاضر شوم و فاتحه‌ای برایش بفرستم؟

۵۴۴) آیا کم رفتن بر سر مزار اقوام و بستگان، موجب ناراحتی ارواح آن‌ها می‌شود؟ اگر رفتن بر

سر مزار سخت باشد، میتوانیم با خواندن فاتحه از راه دور، دین خود را ادا کنیم؟

۵۴۵) انجام چه کارهایی بر سر مزار والدین توصیه شده است؟

۵۴۶) آیا غذا دادن به پرندگان و دیگر حیواناتی که در کنار قبور هستند، تأثیری به حال اموات

دارد؟!

۵۴۷) آیا رفتن به زیارت قبور در شب ها مکروه است؟

۵۴۸) آیا تا قبل از غروب خورشید باید از قبرستان خارج شویم؟ دلیلش چیست؟

۵۴۹) می‌گویند اگر شب به زیارت قبور برویم، بعد از ترک مزار، میت دچار سرگردانی می‌شود.

مگر شب و روز دنیا برای اموات تفاوتی دارد که بخواهد در حال شان اثرگذار باشد؟

۵۵۰) آیا اینکه در حین خواندن فاتحه، با انگشت یا سنگ به قبر می‌زنند یا اینکه دست خود را

روی قبر می‌گذارند، دلیلی اسلامی دارد؟

۵۵۱) آیا از قرائت فاتحه هنگام حرکت بین قبور یا عبور از قبرستان نهی شده است؟ حتما باید

ایستاد و فاتحه فرستاد؟

۵۵۲) آیا زن حامله می‌تواند به زیارت قبور رود؟

۵۵۳) آیا زنی که در ایام عادت ماهیانه است، می‌تواند به قبرستان برود؟

۵۵۴) آیا در حال جنابت می‌توان به قبرستان رفت؟

۵۵۵) دلیل اهل سنت برای منع بانوان از زیارت قبور چیست؟ لطفا دلیل شیعه برای جواز زیارت اهل قبور را نیز بفرمایید.

۵۵۶) آیا خواندن آنچه روی قبرها نگاشته شده است، باعث فراموشی یا کوتاهی عمر می‌شود؟

۵۵۷) آیا غذا خوردن و خندیدن در قبرستان مکروه است؟

۵۵۸) حضرت فاطمه (س) به امام علی (ع) وصیت فرمود که در کنار سر و مقابل صورتشان بنشیند

و قرآن بخواند؛ پس چرا مردم در بالای سر و پشت سر میت قرآن می‌خوانند؟

۵۵۹) هنگام زیارت قبور، آیا اینکه در کدام سمت قبر قرار بگیریم اهمیت دارد؟

۵۶۰) آیا روایات، نماز و دعا در کنار قبور را ممنوع کرده‌اند؟

۵۶۱) آیا زیارت اهل قبور فقط در روزهای معین جایز است؟

۵۶۲) آیا زیارت قبور در روز عید فطر جایز است؟

۵۶۳) بهترین زمان‌های ورود به قبرستان و زیارت قبور چه زمانی است؟

۵۶۴) چرا روزهای خاصی برای زیارت اموات سفارش شده است، آیا در این ایام روح درون قبر

حضور دارد؟

۵۶۵) آیا اموات فقط در روزهای پنجشنبه و جمعه متوجه حضور افراد بر سر مزارشان می‌شوند؟

۵۶۶) فردی وارد قبرستان می‌شود و فاتحه‌ای می‌خواند؛ آیا ثواب این فاتحه برای همه اموات

است؟

۵۶۷) آیا می‌توان به نیابت از میت، بر سر قبر او قربانی کرد تا ثوابش به روح او برسد؟

۵۶۸) ارتباط روح و بدن پس از مرگ چگونه است و آیا زیارت اهل قبور، آثار دنیوی و اخروی

دارد؟

۵۶۹) من هر روز بر سر مزار پسرم حاضر می‌شوم. آیا اشکال دارد؟

۵۷۰) بعضی می‌گویند اگر مادر هر شب جمعه سر خاک فرزندش برود فرزند را در آن دنیا آزار

می‌دهند؛ زیرا فرزند را از لحظه ورود مادر به قبرستان، کشان کشان به پای مادر می‌آورند آیا

این موضوع حقیقت دارد؟

۵۷۱) هنگام بازگشت از قبرستان، بعضی از افراد دوباره برمی‌گردند و فاتحه می‌فرستند. مردم

می‌گویند که این کار درست نیست؛ زیرا موجب می‌شود اموات به سمت شما برگردند و از

رفتن شما اذیت شوند. آیا چنین چیزی صحیح است؟

۵۷۲) بعضی از مردم تا ۷ یا ۴۰ روز بعد از دفن میت، قبل از طلوع آفتاب بر سر مزار او حاضر

می‌شوند. آیا چنین کاری صحیح است و ثواب دارد؟

۵۷۳) من سر مزار مادرم، با گوشی همراه قرآن پخش می‌کنم. آیا این کار ثوابی برای او دارد یا

اینکه خودم باید قرآن بخوانم؟

۵۷۴) همسرم دو سالی است که فوت شدند. من هر روز به یادشان هستم و خیرات فراوانی برایش

می‌فرستم اما دوست ندارم بر سر مزارش بروم؛ زیرا باعث افسردگی و ناراحتی من می‌شود. آیا

باید حتما بر سر مزارش حاضر شوم یا اینکه خیراتی که برایش می‌فرستم، نرفتن‌هایم را

جبران می‌کند؟ چگونه مشکل افسردگی ام را برطرف کنم؟

۵۷۵) آیا اموات، زائرین خود را می‌شناسند؟

۵۷۶) آیا در سه شب اولی که میت دفن شده است، باید بر سر مزار او آتش روشن کرد؟

۵۷۷) آیا بردن کودکان به قبرستان اشکال دارد؟

۵۷۸) آیا میتوان کنار قبر میتی دراز کشید و خوابید؟

۵۷۹) آیا اگر پای کسی به قبر بخورد، برای میت ثواب دارد؟

۵۸۰) آیا روضه خواندن سر مزار میت، فایده‌ای برای آرامش روح او دارد؟

۵۸۱) آیا زنان در ایام عادت ماهانه می‌توانند به زیارت قبور بروند؟

۵۸۲) آیا برای زیارت قبور، طهارت شرط است؟

۱۲. خیرات برای اموات

۵۸۳) خیرات یعنی چه؟

۵۸۴) بهترین اعمال در شب جمعه برای اموات چیست؟

۵۸۵) هنگام خواندن قرآن برای مرده آیا نام او باید ذکر شود؟

۵۸۶) شیوه خواندن فاتحه برای میت چگونه است؟

- ۵۸۷) آیا میتی که هنوز دفن نشده است، فاتحه به او می‌رسد؟
- ۵۸۸) آیا در هر شرایطی می‌توان برای میت فاتحه خواند؟
- ۵۸۹) آیا لازم است نام میتی که برایش فاتحه می‌خوانیم، ابتدای فاتحه گفته شود؟
- ۵۹۰) فاتحه کبیره چیست؟ آیا معتبر است؟
- ۵۹۱) آیا خواندن ترجمه قرآن و هدیه کردن ثواب آن به روح پدرم به اندازه خواندن خود قرآن ارزش دارد و ثوابش به پدرم می‌رسد؟
- ۵۹۲) یک ختم قرآن برای خیرات به اموات نذر کرده‌ام. آیا حتماً باید متن عربی قرآن را قرائت کنم یا اینکه می‌توانم از روی ترجمه نیز بخوانم؟
- ۵۹۳) چه دعاها یا سوره‌هایی برای اموات بخوانیم که ثواب بیشتری برای‌شان داشته باشد؟
- ۵۹۴) موثرترین دعا یا سوره برای تازه درگذشتگان چیست؟
- ۵۹۵) آیا کسی که غسل واجب بر گردن داشته باشد، نمی‌تواند برای میت فاتحه و خیرات بفرستد؟
- ۵۹۶) با چه اعمالی می‌توان برای درگذشتگان از درگاه خداوند طلب رحمت و مغفرت نمود؟
- ۵۹۷) باقیات الصالحات یعنی چه؟
- ۵۹۸) می‌گویند فرزند خوب از باقیات الصالحات است؛ درحالی‌که فرزند هم پس از مدتی می‌میرد. پس چه صالحاتی همیشه برای میت باقی می‌مانند؟
- ۵۹۹) آیا خواندن قرآن و ادعیه و هدیه خیرات و صدقات برای اموات و درگذشتگان، مورد تأیید اسلام است و برای میت اثر مثبت دارد؟

۶۰۰) آیا خیراتی که برای میت می‌فرستیم در همان لحظه اثرش برای او آشکار می‌شود یا زمان می‌برد؟

۶۰۱) اعمال نیک بازماندگان چه تاثیری در آمرزش و افزایش درجات اموات دارد؟

۶۰۲) خیرات ما برای اموات، در چه صورت و شکلی به دست آن‌ها می‌رسد؟

۶۰۳) با وجود صراحت قرآن بر اینکه به انسان غیر از آنچه تلاش می‌کند، نمی‌رسد، پس چرا اعمال خیری که پس از مرگ شخص، دیگران برای او انجام می‌دهند، در پرونده‌ی او تأثیر دارد؟

۶۰۴) آیا طلب استغفار برای اموات، باعث می‌شود که خداوند آن‌ها را ببخشد؟ مگر نمی‌گویند که در توبه فقط تا قبل از مرگ باز است؟

۶۰۵) آیا اموات می‌فهمند که چه کسی برای آن‌ها خیرات فرستاده است؟

۶۰۶) آیا خواندن فاتحه در مقابل دریافت خیراتی که برای اموات می‌دهند، واجب است؟!

۶۰۷) اگر میت در خواب، میوه یا غذایی از ما بخواهد یا اینکه در زمان حیاتش به خوراکی خاصی علاقه مند بوده و اکنون آن را برایش خیرات کنیم، آیا آن دنیا برایش حاضر می‌شود؟ آیا شرط حاضر شدن خوراکی این است که کسی خوراکی را می‌خورد حتما فاتحه بفرستد؟

۶۰۸) آیا حتما باید خیرات خوراکی داده شود تا ثواب فاتحه آن به میت برسد؟

۶۰۹) آیا اینکه می‌گویند غذایی که در آن تخم مرغ یا پیاز باشد، ثوابش به مرده نمی‌رسد، صحیح است؟

۶۱۰) بهترین دعا برای شادی و آرامش والدینی که مرحوم شده‌اند چیست؟ آیا این کار باعث

رضایت آن‌ها از فرزندان‌شان می‌شود؟

۶۱۱) خواندن نماز والدین چگونه است؟ آیا می‌توان آن‌را برای پدربزرگ و مادر بزرگ نیز

خواند؟ بین خواندن نماز قضا برای والدین و نماز والدین، کدام بهتر است؟

۶۱۲) آیا می‌توان هنگام فرستادن فاتحه و خیرات، نیت کلی کرد و ثواب آن‌را به همه اموات هدیه

داد؟ در این صورت به میت ثواب بیشتری می‌رسد یا اینکه تک به تک برای هر کس فاتحه

بخوانیم؟ ؟

۶۱۳) وقتی کار خیری انجام می‌دهیم و ثواب آن را به همه اموات از حضرت آدم علیه السلام تا

زمان حاضر هدیه می‌کنیم، یعنی حتی انسان‌های کافر و دشمن اهل بیت علیهم السلام مانند

شمر و یزید هم بهره مند می‌شوند؟

۶۱۴) پنج نفر جداگانه به من پول داده‌اند که برای اموات ایشان قرآن بخوانم. آیا من می‌توانم برای

همه آنها یک قرآن ختم کنم؟

۶۱۵) در انجام کارهای نیک به نیت اموات، آیا پاداشی برای خود فرد انجام دهنده نیز در نظر

گرفته می‌شود؟

۶۱۶) خواندن آیه الکرسی برای میت چه ثوابی دارد؟

۶۱۷) آیا می‌شود برای کسی که در زمان زنده بودنش قرآن نمی‌خواند، بعد از مرگش قرآن خوانده

شود؟

۶۱۸) آیا خیرات برای انسان بی‌نماز، به دست او می‌رسد یا ممنوع است؟

۶۱۹) کارهای خیری که به مردگان هدیه داده می‌شود، آیا به همه‌ی آنها به طور یکسان می‌رسد و

یا آن‌که بستگی به قابلیت ایشان دارد؟

۶۲۰) آیا خیرات نسبت به پدر و مادرمان که زنده هستند صحیح است؟

۶۲۱) چگونه می‌توان یقین پیدا کرد اعمالی که فرد زنده برای میت می‌فرستد، ثوابش به روح او

رسیده است؟

۶۲۲) کمتر از یک سال قبل، یکی از افراد مومن خانواده ما از دنیا رفت. ما تاکنون چندین بار برای

ایشان ختم قرآن کرده‌ایم. اما ایشان اخیراً در خواب یکی از اقوام گفته‌اند: «برای من قرآن

بخوانید؛ قرآن‌هایی که خوانده‌اید به من نرسیده است!»! می‌خواستم بپرسم آیا چنین چیزی

امکان پذیر است؟ اگر قرآن به ایشان نرسیده ما چه کار باید بکنیم؟

۶۲۳) آیا مسلمان می‌تواند برای یک میت غیرمسلمان از بستگانش خیرات و فاتحه بفرستد و از

عذاب قبر و قیامت او بکاهد؟ چگونه؟

۶۲۴) آیا انسان می‌تواند شخصی را اجیر کند که برای میت دعا و نماز بخواند و اعمال صالح انجام

دهد یا اینکه فقط فرزند میت می‌تواند برایش خیرات بفرستد؟

۶۲۵) آیا خیراتی که برای میت فرستاده می‌شود، دارای اثر ثابت هستند یا اینکه فقط مدتی برای

میت اثر مثبت دارند؟

۶۲۶) آیا خیرات و صدقات افراد، تأثیری بر وضعیت میت در قبر دارد؟

۶۲۷) آیا ثواب زیارت قبور ائمه و معصومین علیهم السلام به اموات می‌رسد؟

۶۲۸) آیا خیرات زن برای پدر و مادر و بستگانش جایز است و به دست آن‌ها می‌رسد؟

۶۲۹) قدیمی‌ها برای میت، سیگار خیرات می‌کردند. آیا چنین خیراتی صحیح است و برای میت ثواب دارد؟

۶۳۰) اگر اعمال نیکی که انجام می‌دهیم به ائمه علیهم السلام هدیه کنیم، آیا اموات مان نیز از آن هدیه و ثواب، بهره‌ای خواهند برد؟

۶۳۱) چرا بیشتر برای اموات حمد و سوره خوانده می‌شود؟

۶۳۲) آیا می‌توانم از اموال پدرم برای روح مادرم خیرات کنم؟

۶۳۳) اگر هر روز یک عمل واحد مانند خواندن آیت الکرسی به روح پدر و مادرمان هدیه کنیم، آیا این کار تکراری و موجب دلزدگی آنان نمی‌شود؟

۶۳۴) اینکه می‌گویند اموات نیاز دارند که بستگان‌شان برای‌شان فاتحه بفرستند یعنی چه؟ مگر همه انسان‌ها با اعمال خودشان محشور نمی‌شوند؟

۶۳۵) آیا اگر من به نیت یکی از اموات، کار خیری برای کسی انجام دهم، ثوابش به آن میت می‌رسد یا اینکه علاوه بر نیت، حتماً باید از آن شخصی که کاری برایش انجام داده‌ام بخواهم

برای آن میت دعا کند تا خیرات به او برسد؟

۶۳۶) اینکه می‌گویند ان شاء الله مادرت یا پدرت یا ... با ائمه اطهار علیهم السلام محشور شوند، چه تاثیری برای فرد فوت شده دارد؟

۶۳۷) آیا ختم ۷۰ هزار ذکر «لا اله الا الله» برای آمرزش گناهان میت را می‌شود در چندین روز

تقسیم کرد؟

۶۳۸) در روایات آمده که ارواح مؤمنین در شب‌های جمعه به آسمان دنیا می‌آیند و عاجزانه تقاضا

دارند که برای آنها خیرات کنیم. مگر مؤمنین در بهشت برزخی نیستند که این جور از زنده ها

تقاضای خیرات دارند؟

۶۳۹) چرا در مفاتیح آمده است که در شب برای اموات خیرات ندهید و فاتحه نفرستید؟

۶۴۰) اگر به نیت خیرات برای اموات، به خویشاوندان غیرفقیر غذا بدهیم بهتر است یا اینکه پولش

را صرف نیازمندان واقعی جامعه کنیم؟

۶۴۱) من به نیت خیرات برای مادرم، غذا درست می‌کنم اما آن را به خانواده خودم می‌دهم. آیا این

خیرات صحیح است؟

۶۴۲) آیا اگر خیراتی روی سنگ قبر میت بگذاریم و یک کودک یا شخصی از آن بردارد و فاتحه

نفرستد، باز هم ثوابش به میت می‌رسد؟

۶۴۳) صدقه جاریه چیست؟

۶۴۴) مادر من عاشق نماز جماعت و نماز جمعه بودند. آیا می‌توانم در نماز جماعت و جمعه

شرکت کنم و ثوابش را برایش بفرستم؟ اگر امکان دارد، نیت نمازم چگونه باید باشد؟

۶۴۵) اگر زندگی برزخی جسمانی نیست، پس هدایای مادی چه سودی برای اموات دارد؟

۶۴۶) خیراتی را که مستحب است شب جمعه انجام شود از چه زمانی تا چه زمانی می‌شود

خواند؟

۶۴۷) اگر دو رکعت نماز مستحبی ساده با حمد و هر سوره ای که توانستیم بخوانیم و آن را اموات

هدیه کنیم، آیا مقبول است؟

۶۴۸) آیا می‌توانیم عمل خیری را به نیت ذخیره برای لحظه مرگ و قبر و قیامت خودمان انجام

دهیم؟

۶۴۹) آیا به میتی که در زمان حیات هیچ اعتقادی به مقدسات نداشته و چه بسا توهین هم می‌کرده،

خیرات می‌رسد؟

۶۵۰) اگر اعمال خیر را به نیابت از اموات انجام دهیم بهتر است یا اینکه اول بخوانیم و سپس

ثواب آن را به اموات هدیه کنیم؟

۶۵۱) آیا اگر به نیابت از متوفی، ۴۰ صبح جمعه دعای عهد بخوانیم، فقط ثوابش به او می‌رسد یا

اینکه طبق نتیجه‌ای که برای دعای عهد گفته‌اند، متوفی نیز جزء رجعت کنندگان در زمان ظهور

حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف خواهد بود؟

۶۵۲) آیا اگر به نیت خیرات برای میت، چله بگیریم، باید حتما تا آخر آن را انجام دهیم؟

۶۵۳) آیا درست کردن غذایی به عنوان شب شام برای خیرات کردن، سند روایی دارد؟

۶۵۴) آیا می‌توان ثواب اعمال واجب را مثل نمازهای یومیه و روزه، برای اموات خیرات کرد؟

۶۵۵) آیا ثواب اعمالی که فرزندان میت برای او انجام می‌دهند بیشتر از ثوابی است که غریبه‌ها

برای میت می‌فرستند؟

۶۵۶) خیرات را برای چه امواتی بفرستیم که ثوابش بیشتر باشد؟

۶۵۷) هنگامی که در پایان سفره، می‌خواهیم فاتحه بفرستیم، می‌گوییم بشقاب غذا نباید خالی باشد.

یک مقداری غذا می‌ریزیم، فاتحه می‌فرستیم و سپس غذا را می‌خوریم. آیا این کار سند روایی

دارد؟

۶۵۸) آیا فقط در روزهای دوشنبه و پنجشنبه می‌توان فاتحه فرستاد؟

۶۵۹) اگر اموات را در اعمال خودمان شریک کنیم، آیا چیزی از اجر ما کم می‌شود؟

۶۶۰) پرونده اعمال میت تا چه زمانی باز است که خیرات بازماندگان به او برسد؟

۶۶۱) آیا خواندن سوره فاتحه و اخلاص برای میت بدون خوردن چیزی، برای او اثری دارد؟

۶۶۲) بهترین زمان و مکان برای خیرات کردن کدام است؟

۶۶۳) در خیرات کردن برای اموات، نوع غذا و نوشیدنی اهمیت دارد؟

۶۶۴) بهترین مورد هزینه کردن پولی که از میت باقی می‌ماند چیست؟

۶۶۵) آیا میت پس از مرگ، منتظر است تا خانواده و بستگانش برای او خیرات بفرستند؟

۶۶۶) از طریق شبکه‌های اجتماعی با کسی آشنا شدم که پول می‌گیرد و برای اموات نماز و روزه

انجام می‌دهد. من این شخص را نمی‌شناسم. آیا می‌توانم به او اعتماد کنم؟ اگر این شخص

پول را بگیرد و کاری انجام ندهد، باز هم برای امواتم ثواب نوشته می‌شود؟

۶۶۷) خواندن قرآن و دعا برای میت مفیدتر است یا خیرات دادن؟

۶۶۸) آیا کسی که روزه قضا دارد، میتواند برای میت روزه مستحبی بگیرد و ثوابش را به او اهدا

کند؟

۶۶۹) آیا فاتحه خواندن در حال حرکت صحیح است؟

۶۷۰) آیا کسی که نمازهایش را نشسته می‌خواند، میتواند نماز مستحبی به نیت هدیه به اموات

بخواند؟

۶۷۱) عقیقه کردن برای میت یعنی چه؟ مگر عقیقه فقط برای نوزادان نیست؟

۶۷۲) عقیقه کردن برای میت چه شرایط و آدابی دارد؟

۶۷۳) طریقه خواندن نماز هدیه به اموات چگونه است؟ چند رکعت است؟

۶۷۴) طریقه خواندن نماز مالک بن دینار برای هدیه به اموات چگونه است؟

۶۷۵) آیا می‌توان نماز جمعه یا نمازهای نافله را به اموات هدیه کرد؟

۶۷۶) شب جمعه چه خصوصیتی دارد که اموات در آن شب، منتظر خیرات بازماندگان هستند؟

۶۷۷) پدر یا مادری که به رحمت خدا رفته‌اند، چه انتظاری از فرزندان خود دارند؟

۶۷۸) کسی که اجیر شده تا برای میتی، ختم قرآن کند، آیا می‌تواند بخشی از ختم قرآن را به فرد

دیگری بسپارد؟

۶۷۹) آیا نماز توبه را می‌شود به نیابت از میت خواند تا خداوند او را ببخشد؟

۶۸۰ در محیط خانه، حین انجام کارها، اگر صوت دعا گوش کنم ثواب دارد؟ آیا می‌توان آن را به روح اموات هدیه کرد؟

۶۸۱ من وضع مالی خوبی ندارم و به ندرت می‌توانم به صورت مالی برای پدرم خیرات کنم اما سعی می‌کنم با نماز و قرآن خواندن، برایش ثواب بفرستم. آیا اعمال معنوی جایگزین خیرات مالی می‌شوند؟

۶۸۲ آیا اموات می‌دانند چه کسانی برایشان هدیه می‌فرستند؟

۶۸۳ اگر از کسی پولی بگیریم تا برای میتی قرآن یا نماز بخوانیم اما ناخواسته انجام ندهیم یا دیرتر از موعد انجام دهیم، آیا باید پول را برگردانیم؟

۶۸۴ اگر میتی در زمان حیاتش به حج رفته باشد، آیا باید به نیابت از او در عید قربان، قربانی کرد؟

۶۸۵ بنده قبل از فوت پدرم در طرح اکرام ایتم، کمک به یک یتیم را قبول کردم. اکنون که پدرم فوت شده، آیا می‌توانم نیت کنم که ثواب این اکرام، به او برسد؟ با توجه به اینکه من این کار را قبل از فوت پدرم شروع کردم، آیا ثوابش به او می‌رسد؟

۶۸۶ آیا دعای مسلمان برای آمرزش غیرمسلمان مقبول است؟

۶۸۷ وقتی کسی فوت می‌کند چه راهی برای آمرزش تقصیرهای او وجود دارد؟

۶۸۸ پسر من وقتی زنده بود، من و پدرش از دست او ناراضی بودیم اما حالا که از دنیا رفته برایش خیرات می‌کنیم و راضی شده‌ایم. آیا رضایت الان ما تاثیری در زندگی آخرتی او دارد؟

۶۸۹) دعا برای مرتدی که از دنیا رفته است چه حکمی دارد؟

۱۳. ارث

۶۹۰) چرا خدا ارث را قرار داده است؟ حکمت آن چیست؟

۶۹۱) علت تفاوت ارث زن و مرد در اسلام چیست؟

۶۹۲) چرا باید ارث زن میت فقط یک هشتم باشد اما فرزندان که دیر آمده‌اند و زود می‌خواهند

برود و برای خودشان زندگی تشکیل داده‌اند، بیش از همسر میت که پا به پای او این زندگی

را ساخته، ارث ببرند؟

۶۹۳) اگر مرد یا زنی از دنیا برود و فرزندی نداشته باشد تکلیف اموال او چه می‌شود؟

۶۹۴) مهریه مرده به چه کسانی می‌رسد؟

۶۹۵) آیا به اموال باقی مانده از میت که از راه هدیه و ارث و جهیزیه به او رسیده است، خمس

تعلق می‌گیرد؟ آیا خمس باید قبل از تقسیم ارث پرداخت شود؟

۶۹۶) یک مغازه و دو دانگ خانه و ده میلیون تومان از پدرم به من ارث رسیده است. مغازه را

کرایه داده‌ام. آیا مغازه یا کرایه‌ی آن خمس دارد؟ آیا اموالی که پدرم برایم خریده هم خمس

دارند؟

۶۹۷) شخصی فوت کرده و سهمی از ارث او به پدرش می‌رسد. پدر با آنکه می‌داند به این اموال

خمس تعلق گرفته، سهم خود را به عروس و نوه‌هایش می‌بخشد. آیا اکنون چیزی بر عهده

پدر است؟

۶۹۸) خانه‌ای به ارث رسیده که قیمتش مثلاً صد تومان است. چندسال بعد می‌خواهند آن را به پانصد تومان بفروشند. در این شرایط آیا قیمت زمان فوت مورث، ملاک در ارث است تا خمس به مازاد تعلق گیرد یا مازاد هم ارث است و مشمول خمس نمی‌شود؟

۶۹۹) مخارج ختم و چهلم پدر بزرگم ۱۷ میلیون شد که از اموال باقیمانده خودش خرج کردیم. حال برای پرداخت خمس اموال او، باید خمس این مبلغ مصرف شده را نیز پردازیم؟

۷۰۰) اگر وارثین مردی پدر و مادر، همسر و ۴ دختر او باشند، سهم الارث هر یک چقدر می‌شود؟ و در صورتی که وارثین او مادر، دو خواهر و یک همسر باشند، سهم الارث هر یک چقدر می‌شود؟

۷۰۱) آیا می‌توان قبل از مرگ مورث، سهم الارث را دریافت کرد؟

۷۰۲) بین وصیت و تقسیم ارث در ادا کردن آن، کدام مقدم است؟

۷۰۳) آیا می‌توان با وصیت، فردی از ورثه را از ارث گرفتن محروم کرد؟

۷۰۴) اگر خانمی فوت نماید و هیچ‌گونه فرزندی و همسری نداشته باشد و دو برادر داشته باشد که طبق وصیتش این دو را از ارث محروم نموده است، وضعیت مال متوفی چگونه خواهد بود؟

۷۰۵) پدر و خواهرم هر دو در یک روز بر اثر تصادف فوت کردند؛ با توجه به اینکه نمی‌دانیم دقیقاً کدامیک زودتر فوت کرده است، آیا فرزندان خواهرم از پدرم ارث می‌برند؟

۷۰۶) آیا مادری با داشتن دو فرزند پسر و دو دختر، پس از مرگ همسرش، می‌تواند فرزند ذکور

خود را از سهم ارث خود محروم کند؟

۷۰۷) اموال میت، در صورتی که هیچ وارثی غیر از شوهرش نداشته باشد، به چه کسی می‌رسد؟

۷۰۸) هنگام تقسیم ارث چه وسایلی مربوط به پسر بزرگ است؟ آیا دادگاه می‌تواند تمام افراد

خانواده را در آن سهم کند؟

۷۰۹) اگر میت دارای اموالی بوده که آن‌ها را از ورثه مخفی نگاه داشته است، آیا وارث به وراثت

بدهکار خواهد بود؟

۷۱۰) اگر میت خانه‌ای داشته باشد، آیا ورثه قبل از تقسیم ارث می‌توانند بدون اجازه یکدیگر در

آن خانه نماز بخوانند؟

۷۱۱) پدرم به رحمت خدا رفته و به عنوان ارث، یک تکه زمین به من و خواهرم بیشتر از

خواهران دیگر داده است اما خواهران دیگر راضی نیستند. مالک آن تکه زمین شرعاً چه کسی

است؟

۷۱۲) آیا وقف اموال برای اولاد ذکور کار درستی است؟ در این صورت بعد از مرگ هیچ ارثی به

دختران نمی‌رسد!

۷۱۳) پدرم فوت کردند ولی ارث را تقسیم نکردیم. و هر موقع در مورد ارث صحبت می‌کنیم

مادرمان ناراحت می‌شود. آیا تقسیم نکردن ارث موجب ناراحتی پدرم در آن دنیا نمی‌شود؟

۷۱۴) طبق احکام شرعی، ارث از متوفی به وارث زنده می‌رسد. حال فرض کنید که پدری

ثروتمند، فقط دو فرزند پسر بعنوان وارث دارد. این دو پسر یکی از وضع مالی بسیارخوبی برخوردار است و دیگری وضع مالی خوبی ندارد. به علت گرفتاری‌هایی که پسر ثروتمند دارد، نگهداری از پدر بر دوش پسر فقیر است. در یک تصادف فرضی پسر فقیر در جا می‌میرد و پدر نیز پس از چندروز بستری در بیمارستان می‌میرد اما پسر ثروتمند زنده می‌ماند. بر اساس حکم شرعی با توجه به اینکه پسر فقیر زودتر از پدرش مرده است کلیه ثروت و اموالش به پسر ثروتمندش می‌رسد و هیچ چیزی به زن و فرزندان پسر فقیر تعلق نمی‌گیرد. آیا این حکم با عدالت و حق و انصاف منافات ندارد؟

۷۱۵) اگر بدانیم تمام اموال میت از حرام بوده است، تکلیف ارث چه می‌شود؟

۷۱۶) اگر کسی در زمان بیماری که منجر به فوت او شده، اموالش را بذل و بخشش کند، آیا شرعاً اموالش به دیگری منتقل می‌شود؟

۱۴. دیون میت (شرعی و مالی)

۷۱۷) آیا انجام عبادات استیجاری برای میت، یعنی کسی اجیر شود که عبادات قضا شده میت را ادا کند، جایز است؟

۷۱۸) مادرم به تازگی به رحمت خدا رفته است. برای برداشتن حق الناس از گردنش و آرامش روحش چه کار باید بکنم؟

۷۱۹) نحوه صحیح به جا آوردن نماز و روزه قضای برای میت چگونه است؟

۷۲۰) اگر شخصی روزه استجاری بگیرد و اصلاً نداند که میت زن است یا مرد و اسمش چیست،

آیا با چنین روزه‌ای، دین میت ادا می‌شود؟

۷۲۱) چگونه از دیون میت با خبر شویم تا بتوانیم آن‌ها را ادا کنیم؟

۷۲۲) اگر کسی دینی بر گردن میت دارد، آیا فقط تا سه روز بعد از مرگ میت می‌تواند آن را

ببخشد و بعد از آن پذیرفته نمی‌شود؟

۷۲۳) بنده به علت کهولت سن، بیشتر نمازهایم را نشسته می‌خوانم. آیا می‌توانم نمازهای قضای

والدینم را که از دنیا رفته‌اند به همین صورت نشسته بخوانم؟

۷۲۴) اگر کسی در این دنیا اهل نماز و روزه و پرداخت خمس و زکات و انجام حج و ... نباشد،

آیا با انجام تکالیف قضاشده و پرداخت دیون او توسط بازماندگان، عذاب کاملاً از او برداشته

می‌شود؟

۷۲۵) آیا با ادا کردن دیون میت، چه شرعی و چه مالی، میت به بهشت می‌رود؟

۷۲۶) چرا بین کسی که در این دنیا وظایف عبادی‌اش مانند نماز و روزه را سر وقت و مرتب انجام

داده با کسی که خوشگذرانی کرده و بعد از مرگش با پول برایش نماز و روزه خریده‌اند

تفاوتی نیست؟ آیا آن دنیا را هم می‌شود با پول خرید؟؟

۷۲۷) مراجع تقلید می‌گویند: نماز قضای پدر، بر پسر بزرگ واجب است؛ آیا این حکم، منافات با

آیه: «وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَى» : «هیچ کس، بار دیگری را بر دوش نگیرد» (انعام، ۱۶۴)

ندارد؟ چرا باید گناه و تکلیف پدر را پسر بزرگ بر دوش بکشد؟

۷۲۸) پسر بزرگ قبل از پدر فوت می‌کند. آیا با فوت پدر، نماز و روزه قضا به فرزندان دیگر می‌رسد؟

۷۲۹) چرا به جا آوردن نماز قضای پدر بر بقیه فرزندان واجب نشده است؟

۷۳۰) چرا انجام نماز و روزه قضای مادر، بر فرزندان واجب نشده است؟

۷۳۱) آیا دختر می‌تواند نماز قضای پدرش را بخواند؟

۷۳۲) فرزندی که نماز قضای والدینش بر عهده‌اش بوده فوت شده است. آیا انجام این نمازها به

فرزند بزرگتر شخص فوت شده می‌رسد؟

۷۳۳) کسی که برای خواندن نماز قضای میت اجیر شده است، آیا می‌تواند در یک روز، نماز

قضای چند روز میت را به جا آورد؟

۷۳۴) کسی که برای انجام نماز و روزه قضای میت می‌خواهیم اجیر کنیم، چه ویژگی‌هایی باید

داشته باشد؟

۷۳۵) اگر کسی به سبب بیماری، چندسال نماز و روزه به گردنش باشد، پس از فوتش آیا باید نماز

و روزه قضایش برای او به جا آورده شود؟

۷۳۶) زنی که در ماه مبارک رمضان فوت کند و با دلایل موجهی نتوانسته باشد روزه بگیرد، آیا

گرفتن قضای روزه‌های او بر عهده فرزندان اوست؟

۷۳۷) بین انجام نماز و روزه قضای میت، کدام اولویت دارد؟

۷۳۸) آیا کسی که هم اکنون توانایی روزه گرفتن ندارد، می‌تواند در زمان حیات برای خودش نایب

بگیرد تا روزه هایش را به جا آورد یا باید وصیت کند که بعد از مرگش ورثه برای او نایب

بگیرند؟

۷۳۹) تا چه زمانی فرصت هست که تکلیف نماز و روزه قضای میت مشخص شود تا میت عذاب

نبیند؟

۷۴۰) اگر کسی قبل از فوتش برای حج تمتع ثبت نام کند و نتواند مشرف شود، این سفر حج به

کدام یک از ورثه می‌رسد؟

۷۴۱) اگر پدری استطاعت مالی و بدنی برای رفتن به حج واجب را داشته باشد اما در زمان حیات

آن را به جا نیاورده باشد، آیا انجام حج از طرف پدر بر پسر بزرگتر واجب است؟

۷۴۲) در صورتی که شوهر از دنیا برود و مالی نداشته باشد، آیا زن می‌تواند مهریه خود را از پدر

یا مادر شوهرش مطالبه کند؟

۷۴۳) آیا نماز قضای میت باید به ترتیب صبح و ظهر و عصر و مغرب و عشاء باشد یا تفاوتی

ندارد؟

۷۴۴) وظیفه فرزند در قبال نماز و روزه پدر و مادری که در زمان حیات‌شان نسبت به انجام

وظایف شرعی خود بی توجه بوده‌اند، چیست؟

۷۴۵) پدرم شهید شده و من در آن زمان بالغ نبودم و نمی‌دانم پدرم چقدر نماز قضا داشته است.

تکلیف من چیست؟

۷۴۶) آیا اگر برای نماز و روزهی قضای میت، مبلغی را به نایب پردازیم، دین میت ادا می‌شود یا

باید مطمئن شویم که نایب به درستی اعمال را انجام داده است؟

۷۴۷) آیا قضای روزه و نماز امواتی که در زمان حیات، حافظه خود را از دست داده بودند لازم

است؟

۷۴۸) پدرمان قبل از مرگ برای حج ثبت‌نام کرد اما می‌دانیم تقریباً تمام اموال او از حرام بوده

است؛ اکنون چه وظیفه‌ای در برابر حج نیایی از ایشان داریم؟

۷۴۹) اگر کسی روزه و نماز قضا داشته باشد می‌تواند برای میت نماز و روزه قضا انجام دهد؟

۷۵۰) بنده اجیر شده‌ام که نماز قضای میت را بخوانم اما حالا توانایی خواندن نماز را ندارم: ۱. آیا

جایز است که خواندن نماز را به شخص دیگری محول کنم؟ ۲. در صورتی که بخواهم پول را

به وارث میت برگردانم، آیا وارث میت می‌تواند از من پول بیشتری مطالبه کند؟ در هر

صورت، اگر نتوانم مالی را که در ذمه دارم پرداخت کنم، چه کنم؟

۷۵۱) اگر فرد خاصی برای خواندن نماز قضا اجیر شود اما نماز را نخواند و دسترسی به موجد (

اجیرکننده) هم نداشته باشد که به او خبر دهد، تکلیف چیست؟

۷۵۲) نایب در نماز و روزه استیجاری، باید طبق نظر مرجع خودش عمل کند یا مرجع کسی که

برای او اجیر شده است؟

۷۵۳) آیا شخص نابالغ می‌تواند برای انجام نماز و روزه قضای میت اجیر شود؟

۷۵۴) در نماز استیجاری، اگر شرطی گذاشته شود و اجیر آن را رعایت نکند، چه حکمی دارد؟

۷۵۵) آیا اگر در نماز استیجاری فقط واجبات نماز را بجا آوریم، کافی است؟

۷۵۶) آیا در روزه می‌توان این‌گونه نیت کرد که اگر خودم روزه قضا دارم، این روزه برای خودم

محسوب شده و اگر ندارم، به عنوان روزه قضای فرد مشخص شده دیگری باشد؟

۷۵۷) اگر انسان در دوران جوانی بمیرد و گناهی کرده باشد یا دینی بر گردن او باشد، آیا بخشیده

می‌شود؟

۷۵۸) راه حل جبران حق الناس میت چگونه است؟

۷۵۹) آیا میتوانم برای جبران حق الناسی که پدر مرحومم بر گردن داشته، قرآن ختم کنم و ثوابش

را به ذوی الحقوق هدیه کنم؟

۷۶۰) رد مظالم به چه معناست؟ چگونه پرداخت می‌شود؟

۷۶۱) چگونه برای والدینمان که فوت کرده‌اند رد مظالم بدهیم؛ در صورتی که نمی‌دانیم به چه

کسی و چه مقداری مظلومه گردنشان هست؟

۷۶۲) اگر شخصی فوت کند و ما ندانیم به چه اشخاصی بدهکار است و بخواهیم رد مظالم بدهیم،

آیا آن شخص بری الذمه می‌شود؟

۷۶۳) مقداری پول برای رد مظالم مادرم که فوت شده، کنار گذاشته‌ام. آیا می‌توانم این پول را به

بچه‌های سرطانی بدهم؟

۷۶۴) آیا نذر یا عهدی که بر عهده میت بوده و انجام نشده است، بر عهده بازماندگان است؟

۷۶۵) اگر برای میت نماز قضا بخوانیم اما او نماز قضا نداشته باشد، باز هم ثوابش به او می‌رسد؟

۷۶۶) اگر امکان ادای یکباره حق الناس میت وجود نداشته باشد و وراثت بخواهند آن را به صورت

قسطی پرداخت کنند، آیا این تاخیر در ادای حق الناس، برای میت اثر منفی دارد؟

۷۶۷) اگر کسی بدهکار باشد و قبل از پرداخت بدهی هایش، از دنیا برود و نه کسی از بدهی های

او خبر داشته باشد و نه او وصیتی کرده باشد، خداوند با این شخص چگونه رفتار می کند؟

تکلیف بدهی او چه میشود؟

۷۶۸) اگر کسی در این دنیا توبه کند اما حق الناس به گردن داشته باشد، آیا به بهشت می رود؟ آیا

حق الناسش در برزخ بخشیده می شود؟

۷۶۹) اگر از کسی که حقی به گردن میت دارد، طلب بخشش کنیم و او نبخشد، باید چه کنیم؟

خدا آن میت را نمی بخشد؟

۷۷۰) در جوانی از سر ناآگاهی، وظایف شرعی ام مانند نماز و روزه را به جا نمی آوردم. الان توبه

کرده ام و مشغول قضا کردن هستم. اگر قبل از قضا کردن همه آن ها، از دنیا بروم باقی را خدا

می بخشد یا باید وصیت کنم که برایم بخوانند؟

۷۷۱) رد مظالم حق الناس زبانی مانند تهمت و غیبت، چگونه باید پرداخت شود؟

۷۷۲) آیا میت در برزخ می تواند نماز نخوانده اش را قضا کند؟

۷۷۳) میتی در زمان حیاتش به کسی ظلم کرده که بعد از مرگش، مظلوم او را از صمیم قلب بخشیده است اما میت بارها بعد از بخشش نیز به خواب او آمده و نشان داده که بخاطر آن ظلم در حال عذاب است. حال این شخص مظلوم باید چکار کند که حقش از گردن میت برداشته شود و عذاب نکشد؟

۷۷۴) اگر کسی حق الناسی به گردن داشته باشد که هیچ کس نداند و خودش هم فراموش کرده باشد، وضعیتش در برزخ و قیامت چگونه خواهد بود؟

۷۷۵) پدرم از دنیا رفته است در حالی که می دانم خمس اموالش را نداده است. وظیفه من چیست؟

۱۵. وصیت

- ۷۷۶) آیا وصیت کردن واجب است؟
- ۷۷۷) شرایط شرعی و قانونی یک وصیت معتبر چیست؟
- ۷۷۸) آیا یک جوان باید وصیت کند که می گویند باید وصیت زیر بالش باشد؟
- ۷۷۹) وصیت کردن چه فایده‌ای برای میت دارد؟ اگر به وصیت عمل بشود یا عمل نشود، چه تاثیری بر میت می گذارد؟
- ۷۸۰) آیا عمل به هر آن چه اموات وصیت می کنند واجب است؟
- ۷۸۱) آیا باید وصیت مکتوب باشد؟
- ۷۸۲) وصیت مؤسی (وصیت کننده) در چه مقدار از ارثیه باید اجرا شود؟

۷۸۳) پدری در زمان حیات خود وصیت کرده: تا زمانی که مادرتان زنده است خانه را نفروشید. آیا

اگر ارزش این خانه، مازاد بر ثلث ارثیه باشد باز هم وصیت لازم الاجرا است؟

۷۸۴) در صورتی که وراثت در اجرای وصیت نامه‌ای که حتی در دادگاه تنفیذ شده اختلاف داشته و

مشکل تراشی کنند، تکلیف چیست؟

۷۸۵) اگر کسی وصیتی کند که من نپذیرم و بگویم نمی‌توانم انجام دهم، آیا دیگر آن وصیت بر

عهده من نمی‌باشد؟

۷۸۶) وصی میت کیست؟ چه اختیاراتی دارد؟

۷۸۷) اگر وصی قبل از اینکه وصیت به دست او برسد از دنیا برود، تکلیف چیست؟

۷۸۸) وصی میت در عمل به وصیت، آیا باید به نظر مرجع تقلید خود عمل کند یا مرجع تقلید

متوفی؟

۷۸۹) اگر پدر در زمان حیات بصورت زبانی وصیت کند یا بگوید که از اموال و دارایی‌هایش مثلاً

یک باب منزل به فلان پسر تعلق می‌گیرد و در بین اقوام و فامیل نیز بارها تکرار کرده باشد، آیا

به بقیه ورثه سهمی از این باب منزل تعلق می‌گیرد؟

۷۹۰) آیا نداشتن تاریخ، مجوزی برای نپذیرفتن وصیت‌نامه است؟ در چه مواردی یک وصیت قابل

پذیرش نیست؟

۷۹۱) آیا عمل به وصیت‌های غیر مالی میت واجب است؟ مثلاً این که مرا در زادگاهم دفن کنید و

یا آن که بانوان در تشییع جنازه‌ام نباشند و...

۷۹۲) فردی وصیت کرده تا مبلغی از سرمایه‌اش بعد از مرگ او در زمینه خاصی مصرف شود. آیا

می‌توان آن مبلغ را سرمایه‌گذاری کرده و از سود آن به وصیت میت عمل کرد؟

۷۹۳) آیا مسلمان می‌تواند وصیت کند که جسدش را بسوزانند؟ اگر چنین وصیتی کرد، تکلیف

بازماندگان چیست؟

۷۹۴) پدرم چند سال پیش فوت کرد و در وصیت نامه خود مقدار دو میلیون تومان را جهت تهیه

جهیزیه برای هر یک از دخترها در نظر گرفت. اکنون بعد از گذشت ۱۳ سال اقدام به تقسیم

اموال شده است. آیا این پول به نرخ امروز در نظر گرفته می‌شود؟

۷۹۵) شخصی در جزئی از مالش وصیت کرده ولی مقدار آن را معین نکرده است. چگونه می‌توان

جزء وصیت شده را تعیین کرد؟

۷۹۶) با توجه به اینکه ازاله موهای زائد میّت مکروه است، در صورتی که میّت وصیت کرده که

بدن مرا پس از مرگ اصلاح کنید تکلیف چیست؟

۷۹۷) آیا وصیت داشتن نشانه خوب بودن میت است؟

۷۹۸) اگر میت وصیت کند که او را جایی دفن کنیم که مقدر نباشد یا ورثه راضی نباشند، چه باید

کرد؟

۷۹۹) میت وصیت کرده است که بعضی از وسایلش مانند طلا و جواهرات با او دفن شود. آیا باید

به این وصیت عمل شود؟

۸۰۰) مادرم قبل از فوت، به بیش از یک سوم اموالشان وصیت کردند و آن را به صورت شفاهی به من گفتند. اگر ورثه دیگر وصیت مادرم را از زبان من نپذیرند، برای حل اختلاف چه باید کرد؟

۸۰۱) اگر شخصی در زمان حیات به همسرش وصیت کند که بعد از فوت او، ازدواج نکند و

همسر نیز بپذیرد اما بعد از فوت او، ازدواج کند، آیا این ازدواج باطل است؟

۸۰۲) شخص وصیت کرده از ثلث مالش مسجد بسازند و او را در امامزاده‌ای که قیمت قبور گران است دفن کنند اما ثلث مالش کافی برای هر دو وصیت نیست. کدام وصیت را باید عمل کرد؟

۸۰۳) پدر مرحوم در وصیت نامه اش، مغازه‌ای را به من بخشیده است که بقیه ورثه از این امر ناراضی هستند. لازم به ذکر است که این مغازه بیش از یک سوم اموال پدرم محسوب می‌شود. طبق این شرایط آیا من مالک مغازه هستم؟

۸۰۴) پدری وصیت کرده است اما طبق قانون دو برابر بودن سهم پسر نسبت به دختر عمل نکرده و هر طور که خواسته اموال را تقسیم کرده است. آیا وصیت پدر ملاک است یا قانون اسلامی؟

۸۰۵) در چه صورت می‌توان به کل مال وصیت کرد؟

۸۰۶) پدری تمام اموالش را به نام پسرش می‌کند؛ به این امید که بعد از فوتش پسر سهم بقیه فرزندان را بدهد. آیا اگر پدر وصیت نامه بنویسد که سهم بچه‌ها داده شود ولی پسر سهم آن‌ها را ندهد، پسر ضامن و مدیون خواهد بود؟

۸۰۷) اگر میت نسبت به کل اموالش وصیت کند و مشخصا نسبت به ثلث اموال هیچ وصیتی نکند،

تکلیف ثلث اموال چه می‌شود؟

۸۰۸) اگر میتی وصیت کند که بخشی از ثلث مالش در امور خیر مصرف شود، آیا می‌توان آن مبلغ

را در مراسم ختم خود میت هزینه کرد؟

۸۰۹) آیا اینکه بعضی افراد وصیت می‌کنند آن‌ها را در مشاهد مشرفه یا شهرهای زیارتی مانند: قم

و کربلا دفن کنند صحیح است و برای آنها سود دارد؟ اگر وصیت به چنین دفنی، موجب آزار

دیگران شود چه حکمی خواهد داشت؟

۱۶. دیدن میت در خواب

۸۱۰) چه کنیم که اموات به خوابمان بیایند؟

۸۱۱) می‌گویند چند آیه در قران وجود دارد که هرکس آن‌ها را بخواند می‌تواند روح اموات را در

خواب مشاهده نماید! اگر چنین چیزی صحت دارد، لطفا آن آیات را نام ببرید.

۸۱۲) لطفا بیان کنید اگر در خواب مرده‌ای را ببینیم تعبیر آن چیست؟

۸۱۳) آیا تنها راه دیدن اموات، خواب است؟

۸۱۴) خواب‌ها بر چند گونه اند؟

۸۱۵) کیفیت دیدن اموات در خواب به چه صورت است؟

۸۱۶) آیا خواب دیدن حقیقت دارد؟

۸۱۷) وقتی مرده‌ای را در خواب می‌بینیم، روح اوست یا تخیلات خود ما؟

۸۱۸) اگر در خواب، میت وسیله‌ای به انسان بدهد، تعبیرش چیست؟

۸۱۹) آیا خواب‌هایی که در مورد اموات می‌بینیم، صادق هستند؟ چه چیزهایی می‌توان از این

خواب‌ها متوجه شد؟

۸۲۰) اگر کسی در خواب میتی را ببیند که نیازمند خیرات است یا پیامی برای بازماندگانش دارد،

آیا بیننده خواب موظف است که برایش خیرات کند یا آن پیام را به بازماندگان میت اطلاع

دهد؟

۸۲۱) آیا اموات می‌توانند به خواب هرکسی که می‌خواهند بروند یا اینکه محدودیت دارند؟

۸۲۲) چه اتفاقی می‌افتد که یک نفر در خواب، میتی را می‌بیند؟

۸۲۳) بعضی از اموات به خواب یک نفر از بستگانشان زیاد می‌آیند. دلیلش چیست؟

۸۲۴) اموات زیاد به خواب من می‌آیند. از این موضوع ناراحتم. چه کنم که دیگر به خوابم نیایند؟

۸۲۵) چرا اموات به خواب من نمی‌آیند؟

۸۲۶) اگر از اموات بخواهیم که به خواب ما بیایند، آیا این کار باعث اذیت شدن آنها می‌شود؟

۸۲۷) چرا بعضی از اموات به خواب کسی نمی‌آیند؟ آیا دلیلش این است که روح آنها زندانی

است؟

۸۲۸) اگر میتی را در خواب ببینیم و از او بخواهیم اطلاعاتی از جایگاهش در آن دنیا بدهد، آیا او

اجازه این کار را دارد؟

۸۲۹) چرا اموات در ایام ابتدایی بعد از مرگشان زیاد به خواب اطرافیان می آیند اما چند وقت که

می گذرد دیگر خیلی کم کسی آن‌ها را در خواب می بیند؟

۸۳۰) اگر میت در خواب به انسان چیزی بدهد، تعبیرش چیست؟

۸۳۱) تعبیر اینکه انسان در خواب چیزی به میت بدهد چیست؟

۸۳۲) اینکه می گویند برای جلوگیری از اذیت شدن توسط میت در خواب، پیاز خورده و برای

میت فاتحه بفرستید، صحیح است؟

۸۳۳) آیا اینکه چه میتی به خواب انسان بیاید، در خوب یا بد بودن آن خواب تاثیر دارد؟

۸۳۴) آیا اینکه اموات در خواب خبر از یک اتفاق در آینده می دهند، نشان دهنده این است که آن‌ها

از زنده‌ها آگاه‌تر و محدود به زمان و مکان نیستند؟

۸۳۵) چرا هر وقت خواب عزیز از دست رفته‌ام را می بینم، با ذوق و شوق زیاد به سمت او می روم

اما او خیلی عادی و بدون ذوق و هیجان با من برخورد می کند! او مگر نمی داند که مرده

است؟

۸۳۶) پدر مرحومم مقداری نماز قضا داشته است که می خواهم برای او نائِب بگیرم اما کسی از

بستگان، پدرم را در خواب دیده که حالش خوب بوده است. همان کسی که خواب دیده

می گوید که نمی خواهد برای پدرم نائِب بگیرم؛ زیرا طبق این خواب معلوم است که او عذابی

نمی کشد. آیا چنین برداشتی از یک خواب صحیح است؟

۸۳۷) آیا خداوند به همه اموات اجازه می‌دهد که به خواب بستگان خود بیایند تا اگر حق الناسی

به گردن دارند، سفارش ادای آن را بکنند؟

۸۳۸) خواب میتی را دیدم که می‌گفت گرسنه‌ام. تعبیرش چیست؟

۸۳۹) پدرم مرحوم شده است. یکی از برادران ناتنی طلب ارث کرده اما یکی از بستگان می‌گوید

در خواب دیده که ارثیه به آن برادر نمی‌رسد؛ یعنی بهتر است سهم الارثش را نگیرد. آیا تعبیر

این خواب همین است؟

۸۴۰) آیا هر حالتی که میت در خواب دارد، نشان‌دهنده حالت او در آخرت است؟

۸۴۱) کسی خواب دیده که مرده‌ای زنده شده و سرش درد می‌کند. تعبیر این خواب چیست؟

۸۴۲) کسی در خواب دیده که غذای نذری درست کرده است. سپس پدر مرحومش آمده و غذاها

را پخش کرده و در آخر هم یک غذا به صاحب خواب داده است. تعبیرش چیست؟

۸۴۳) اگر در خواب ببینند که میتی تنه درختی را به دوش می‌کشد و می‌گوید چرا کمک نمی‌کنید،

تعبیرش چیست؟

۸۴۴) اگر در خواب ببینند که میت مریض است، چه تعبیری دارد؟

۸۴۵) اگر کسی در خواب ببیند که مرده‌ای می‌خواهد او را با خود ببرد، نشانه نزدیکی مرگ آن

شخص است؟

۸۴۶) چه ارواحی نمی‌توانند به خواب بازماندگان بیایند؟

۸۴۷) اگر میت به خواب کسی بیاید و بگوید من زنده‌ام و نمرده‌ام، تعبیرش چیست؟

۸۴۸) آیا کسی که خواب میتی را دیده است، می‌تواند آن خواب را برای بقیه تعریف کند؟

۸۴۹) اگر در خواب مرده‌ای را ببینیم که می‌گوید سردم است، مفهومی چیست؟

۸۵۰) آیا خواب زنان بی اعتبار است؟

۱۷. احضار روح و ارتباط با اموات

۸۵۱) آیا احضار ارواح و دیدن روح گذشتگان ممکن است؟

۸۵۲) آیا ارتباط با موجودات عوالم دیگر از طریق استعمال مواد مخدر و مشروبات الکلی و یا بعضی علوم غریبه امکان دارد؟ اگر ممکن است، آنگاه آنچه انسان از آن موجودات می‌فهمد، واقعی است؟

۸۵۳) حکم شرعی احضار و ارتباط با ارواح چیست؟ ؟

۸۵۴) آیا روح وجود دارد؟

۸۵۵) حکم تسخیر جن، ارواح و شیاطین چیست؟

۸۵۶) چگونه می‌توان احضار روح کرد و از او اطلاعات گرفت؟

۸۵۷) این روزها افراد زیادی از طرق مختلف با ارواح در ارتباط هستند و اطلاعاتی از گذشته و

آینده افراد می‌دهند. آیا این اطلاعات معتبر هستند؟

۸۵۸) آیا دعوت ارواح، «سحر سیاه» است؟

۸۵۹) حکم هیپنوتیزم از نظر اسلام چیست؟ تفاوت آن با احضار روح چیست؟

۸۶۰) آیا می‌توان به گفته‌های افراد احضار کننده روح مبنی بر بهشتی بودن متوفی اعتنا کرد و در

نتیجه دیون شرعی و مالی میت را پرداخت نکنیم؟

۸۶۱) مدیوم چیست؟ آیا درست است که توسط آن می‌توانیم با ارواح ارتباط برقرار کنیم؟

۸۶۲) بعضی‌ها می‌گویند با گذاشتن دست روی نعلبکی و تکان آن می‌توان روح را احضار کرد و

پاسخ خود را از او خواست. آیا این‌ها واقعی هستند؟

۸۶۳) آیا ارواح نیک و شرور وجود دارند؟

۱۸. خودکشی

۸۶۴) اسلام درباره خودکشی چه نظری دارد؟

۸۶۵) چرا خودکشی حرام است؟

۸۶۶) اگر روح در عالم برزخ می‌تواند به کمال برسد پس چرا خودکشی گناه است؟

۸۶۷) اگر برای کسی که خودکشی کرده خیرات دهیم و فاتحه و قرآن بخوانیم، آیا مورد قبول قرار

می‌گیرد؟ چگونه میتوان برایش طلب مغفرت کرد؟

۸۶۸) گناه کسی که مجبور به خودکشی شده چیست؟ کسی که دیگر هیچ امیدی به زندگی و

خانواده‌اش نداشته و از هر راهی رفته، نتوانسته به زندگی ادامه دهد! -

۸۶۹) آیا کسی که خودکشی کند شب اول قبر دارد؟

۸۷۰) آیا بر مسلمانی که خودکشی کرده، باید نماز میت خوانده شود؟ آیا می‌توانیم در نماز میت

او بگوییم که ما جز خیر، از او چیزی ندیدیم؟!

۸۷۱) آیا انجام بعضی از گناهان نظیر خودکشی، باعث خواهد شد تا انسان بدون بررسی اعمال،

مستقیماً وارد جهنم شود؟

۸۷۲) آیا کسی که خودکشی می‌کند، در آخرت با همان ابزاری که خودش را به قتل رسانده، مورد

شکنجه قرار می‌گیرد؟!

۸۷۳) اگر شخص مسلمانی خودکشی کند آیا با بقیه اموات مسلمین فرقی ندارد؟ می‌شود او را در

قبرستان مسلمین دفن کرد؟

۸۷۴) آیا می‌توان برای جلوگیری از گناه خودکشی کرد؟

۸۷۵) اگر خداوند متعال قبلاً تقدیر یک شخص را مشخص کرده است که کجا و چه موقع و

چگونه می‌میرد، پس چرا خودکشی در اسلام ممنوع شده است؟ خداوند خودش این‌طور

خواسته است!

۸۷۶) آیا فکر خودکشی گناه است؟

۸۷۷) آیا کسی که خودکشی می‌کند به مقدار زمانی که تا هنگام مرگ واقعی اش مانده، روحش

باید منتظر بماند؟

۸۷۸) آیا برگزاری و یا شرکت در مراسم خاکسپاری و ترحیم انسان بالغی که خودکشی کرده

است، جایز است؟

۸۷۹) آیا کسی که خودکشی می‌کند همیشه در عذاب است؟ نمی‌توان با خیرات، او را از عذاب

ابدی نجات داد؟

۸۸۰) آیا جوانی که از روی نادانی دست به خودکشی زده و از دنیا رفته است، هیچ وقت بخشیده

نمی‌شود؟

۸۸۱) گناه خودکشی به علت فقر در کشورهایی که وضعیت اقتصادی خوبی ندارند، برعهده چه

کسی است؟

۸۸۲) آیا زنی که برای جلوگیری از هتک حرمتش، خودکشی می‌کند، شهید است یا گنهگار؟

۸۸۳) مرگ اختیاری چیست؟ چه تفاوتی با خودکشی دارد؟

۸۸۴) وضعیت کسی که خودکشی کرده است، در آن دنیا چگونه است؟

۱۹. مرگ غیر بالغ و عاقل

۸۸۵) تجهیز میتی که قبل از عاقل و بالغ شدن از دنیا رفته است، چه تفاوتی با فرد عاقل و بالغ

دارد؟

۸۸۶) چرا تا قبل از شش سالگی، خواندن نماز میت بر کودکی که از دنیا رفته واجب نیست؟

۸۸۷) آیا غسل، کفن، حنوط و دفن بچه سقط شده‌ای که کمتر یا بیشتر از چهار ماه دارد واجب

است؟ آیا خواندن نماز میت بر او واجب است؟ لطفا حکم مسئله را در حالتی که زنده به دنیا

بیاید و حالتی که مرده به دنیا بیاید، بیان کنید.

۸۸۸) آیا برای جنین سقط شده‌ای که ۴ ماه و نیم سن داشته است، باید تلقین خوانده شود؟

۸۸۹) حکم غسل جنین یا نوزادی که اگر غسل میت داده شود بدن متلاشی می‌شود یا آسیب

می‌بیند، چیست؟

۸۹۰) حالت احتضار، سكرات موت، شب اول قبر، برزخ و قیامت کودکان چگونه است؟ آیا بعد از

مرگ مستقیماً به بهشت می‌روند؟

۸۹۱) جایگاه افراد سفیه و دیوانه و نیز کودکان در قیامت چگونه است؟ آنان در دنیا به سبب

محرومیت‌های ذاتی نتوانسته‌اند به کمال خداوندی برسند و در قیامت نیز رضوان الهی را درک

نخواهند کرد. آیا این با عدل خداوند سازگار است؟

۸۹۲) سرنوشت کودکی که قبل از سن تکلیف از دنیا رفته و والدینش کافر بوده‌اند، در آخرت

چگونه است؟

۸۹۳) اگر جنین و مادر هر دو مرده باشند، آیا باید جنین را از شکم مادر درآورد و جداگانه غسل و

کفن کرد یا اینکه در شکم مادر باقی بماند؟

۸۹۴) نوزاد ۸ روزه‌ای فوت کرده ولی متأسفانه بدون حنوط به خاک سپرده شده است. البته غسل

و کفن انجام شده است. در این شرایط تکلیف چیست؟

۸۹۵) آیا فرشته مرگ با طفلی که از دنیا می‌رود، رفتار مهربانانه‌ای دارد؟

۸۹۶) آیا جنین دو ماهه‌ی سقط شده، در روز قیامت احضار می‌شود؟

۸۹۷) پاداش صبر کردن بر فوت کودک خردسال چیست؟ آیا کسی که فرزند نوجوانش را از دست

داده و بر این فراق صبر می‌کند نیز همان پاداش را دارد؟

۱۸۹۸) سرگذشت فرزندی که معلول جسمی و ذهنی هستند در آخرت چگونه است؟ آیا درست است که آن‌ها در برزخ با اختیارات کامل فرصت زندگی دارند؛ مثل انسان‌هایی که در همین دنیا زندگی می‌کنند و سپس با توجه به اعمالشان به آنان جزا و پاداش می‌دهند؟ بعضی نیز می‌گویند که بر دین و اعمال والدین جزا و پاداش می‌گیرند. کدام صحیح است؟

۱۸۹۹) اگر از مادری دو بچه معصوم بمیرد، آیا آن مادر هر قدر هم گناهکار باشد به بهشت می‌رود؟ آیا بچه‌های او می‌گذارند به جهنم برود؟ مردم می‌گویند فرزندی، والدینش را به بهشت یا جهنم می‌برد. -

۹۰۰) آیا روایتی داریم که پروردگار در قیامت به کودکان خطاب می‌کند: داخل بهشت شوید و آن‌ها می‌گویند تا پدر و مادر ما داخل بهشت نشوند ما داخل نمی‌شویم؟

۹۰۱) بچه‌هایی که در سنین قبل از تکلیف از دنیا می‌روند، حساب و کتاب و خوب یا بد بودن آن‌ها چگونه مشخص می‌شود؟

۹۰۲) روح کودکان مسلمان بعد از مرگ کجا می‌رود؟ آیا آن‌ها صدای ما را می‌شنوند؟

۹۰۳) آیا می‌توان برای کودکانی که در سن کم از دنیا رفته‌اند، خیرات کرد؟ آیا آن‌ها نیز نیاز به خیرات دارند؟

۹۰۴) آیا خیرات و فاتحه به دست کودکانی که از دنیا رفته‌اند، می‌رسد؟

۹۰۵) آیا فرزندی که قبل از سن تکلیف می‌میرد، شفاعت والدینشان را می‌کنند؟ حتی اگر والدینشان فاجر باشند؟

۹۰۶) می‌گویند اگر مصیبتی به فرد برسد به سبب اعمال اوست؛ یعنی کسی که فرزند خردسالش را

از دست داده، بخاطر گناهانش است؟ چرا تاوان گناهان والدین را باید فرزندان بدهند؟

۹۰۷) چرا کسانی که در کودکی می‌میرند به صورت رایگان و مجانی به بهشت می‌روند؟ من هم

دلم می‌خواستم در بچگی بمیرم که بی دردسر وارد بهشت شوم. آیا این عدالت است؟

۹۰۸) آیا کودکانی که از دنیا می‌روند، دلتنگ مادر و پدرشان نمی‌شوند؟

۹۰۹) دختر دو ساله‌ای داشتم که از دنیا رفت. چطور این داغ را تسکین دهم؟

۹۱۰) پدری با طفل خردسالش همزمان از دنیا رفته‌اند. آیا این صحیح است که می‌گویند پدرش او

را با خود برده است؟

۹۱۱) آیا مردن در سن کم نشان از خوب یا بد بودن دارد؟

۹۱۲) کودکی که از دنیا می‌رود، برای همیشه روحش نیز کودک است یا بزرگ خواهد شد؟

۹۱۳) فرزندان من به همراه پدرشان از دنیا رفتند. آیا همسر من در آن دنیا کنار فرزندانم هست؟

۹۱۴) کودکی کمتر از یک ساعت پس از به دنیا آمدن مُرد! خلقت او چرا اصلاً صورت گرفت که

عمرش چند دقیقه به دنیا باشد؟

۲۰. ارتباط مردگان با این دنیا

۹۱۵) آیا اموات می‌توانند برای ما دعا کنند و مراقبان باشند؟ چه کنیم که دعای خیر اموات پشت

سرمان باشد؟

۹۱۶) آیا اموات می‌توانند مانند ائمه علیهم السلام واسطه خیر برای ما شوند؟

۹۱۷) آیا اموات از درون و احوال ما و همچنین اتفاقات آینده ما مثلاً زمان مرگمان مطلع اند؟

۹۱۸) با توجه به اطلاعاتی که اموات دارند، آیا میتوانیم از نظر آنها مطلع شویم؟

۹۱۹) می‌گویند ارواحی که در بهشت برزخی هستند از احوال خانواده‌شان و مشکلات‌شان باخبر

نمی‌شوند. پس چگونه می‌توانند برای مشکلات آن‌ها دعا کنند؟ اگر اینطور باشد پس اینکه

اموات به خواب ما می‌آیند و از مشکلات ما خبر دارند، نشانه جهنمی بودن آن‌هاست؟

۹۲۰) آیا مردگان از بستگان خویش اطلاع دارند؟ آیا به آن‌ها سر می‌زنند؟

۹۲۱) اطلاعات هر فردی در سلول خاکستری مغز او ذخیره‌سازی می‌شود. بعد از مرگ و

متلاشی شدن مغز، روح او با چه ابزاری فرزندان و نزدیکان خود را می‌شناسد؟

۹۲۲) آیا مردگان از کارهای دیگران مطلع می‌شوند؟

۹۲۳) بعد از مرگ انسان، روح وی تا چه حد از مراسم تدفین و تشییع مطلع است؟

۹۲۴) آیا روح پس از مرگ می‌تواند به حوادث و امور دنیا آگاهی پیدا کند؟

۹۲۵) آیا اموات، صدای زندگان را می‌شنوند؟

۹۲۶) آیا اگر یاد میتی باشیم، یعنی او نیز در آن دنیا به یاد ماست؟

۹۲۷) از کجا بفهمیم پدر و مادرمان که از دنیا رفته‌اند، از ما راضی هستند؟

۹۲۸) آیا روح انسان بعد از مرگ با ما ارتباط دارد؟

۹۲۹) آیا معقول است که خانواده میت مقداری آب مهیا کنند تا روح میت از آن استفاده کند؟

۹۳۰) آیا ممکن است روح انسان پس از مرگ، به دنیا باز گردد و در کالبدی دیگر جای گیرد؟

۹۳۱) اگر خانه‌ای که میت در دنیا ساکن آن بود فروخته شود، آیا میت ناراحت می‌شود؟ آیا

می‌تواند خانه جدید خانواده اش را پیدا کند؟

۹۳۲) آیا در عالم برزخ، ارواح آزاد هستند و به هر جایی از دنیا که بخواهند می‌توانند بروند؟

۹۳۳) آیا اموات می‌توانند به اماکن زیارتی مشرف شوند؟

۹۳۴) آیا ارواح پس از مرگ سرگردان می‌شوند و می‌توانند انسان‌ها را به تسخیر خود درآورند؟

۹۳۵) ارواح مؤمنان جمعه‌ها به آسمان دنیا آمده و با گریه و اندوه از خانواده خود درخواست

می‌کنند تا برای آنها کار نیکی انجام دهند. آیا عبارت یادشده از سخنان پیامبر اسلام (ص)

است؟

۹۳۶) روح اموات چه زمان‌هایی به داخل خانه‌شان می‌آیند؟ آیا مردگان روزهای پنجشنبه به خانه

هایشان سر می‌زنند؟ آیا از روزهای هفته دنیا مطلع هستند؟

۹۳۷) آیا اموات فقط به بستگان خود سر می‌زنند یا اینکه نزد هر کسی که به یاد آنها باشد نیز

می‌توانند حضور پیدا کنند؟

۹۳۸) آیا اموات در شب‌های جمعه، از آن غذایی که ما می‌خوریم می‌خورند؟

۹۳۹) آیا اموات از ظهر پنجشنبه تا ظهر جمعه آزاد هستند؟ کدام یک از اموات، از این آزادی

برخوردارند؟ کیفیت آزادی آنها به چه صورت است؟

۹۴۰) اگر روح درگیر محدودیت‌های زمانی و مکانی نیست، پس چرا فقط در ایام خاصی مثل

پنجشنبه‌ها و جمعه‌ها می‌تواند به خانواده خود در این دنیا سر بزند؟

۹۴۱) اگر اموات مانند زنده‌ها، زمان و مکان ندارند پس چگونه در روزهای خاصی مانند جمعه‌ها

به خانواده خود سر می‌زنند؟

۹۴۲) منظور از اینکه اموات به صورت پرنده‌ای به بستگان خود سر می‌زنند، برای تقریب به ذهن

است و یا اینکه واقعا به شکل یک پرنده ظاهر می‌شوند؟ آیا این مسئله تناسخ را اثبات

نمی‌کند؟

۹۴۳) در سائیتی خواندم که مردگان شب‌های جمعه به خانه خود سر می‌زنند و گاهی حتی

حشراتی که بر روی پنجره دیده می‌شوند نشانی از حضور آن‌ها هستند! آیا این گفته صحیح

است؟

۹۴۴) آیا ممکن است بعضی از اموات تصرفی در این دنیا بکنند؟ مثلا بروند قرض‌های یک نفر را

پرداخت کنند؟ به صورت کلی دامنه قدرت روح و اثرگذاری‌اش بر این دنیا پس از مرگ

چقدر است؟

۹۴۵) تأثیر افرادی که مرده‌اند یا شهید شده‌اند بر زندگی افراد زنده چه قدر است؟

۹۴۶) ارتباط ارواح با زمینی‌ها چگونه است؟

۹۴۷) آیا ممکن است برخی از ارواح در وجود فرد دیگری وارد شوند؟

۹۴۸) منظور از تشعشعات دفاعی چیست؟

۹۴۹) نظر شما در مورد زندگی‌های متوالی که در هیپنوتیزم اثبات شده‌است چیست؟

۹۵۰) انسانی که با مرگ، جسم او نابود شده، چگونه می‌شنود، می‌بیند و از احوال نزدیکان خود با

خبر می‌شود؟

۹۵۱) وهابیان با استناد به دو آیه (بقره، ۲۵۹ و مائده، ۱۱۷) مدعی اند ارواح مؤمنان هرچند دارای

حیات برزخی باشند اما از وقایع دنیا خبری ندارند! نظر شما در این باره چیست؟

۹۵۲) با آن‌که جسم بی‌جان در گور، درک و احساسی نداشته و روح مردگان نیز لزوماً در قبرها و

نزد جسم مادی نیست، پس چرا در سخنان برخی معصومان(ع)، اجسام مادی مردگان

گورستان‌ها مخاطب قرار می‌گیرند؟! -

۹۵۳) عمو و پدر بزرگم به فاصله سه سال از یکدیگر فوت شدند. بعضی از اطرافیان معتقدند که

روح عمو و پدر بزرگم به خاطر مشکلاتی که در دنیا با آن‌ها داشته‌اند، در حال اذیت کردن آن‌ها

هستند! آیا چنین چیزی ممکن است؟

۹۵۴) آیا پدر و مادری که فوت می‌شوند، همچنان احساس تعلق و دلسوزی به فرزندان بازمانده

خود دارند و این باعث می‌شود که غصه یتیمی فرزندان‌شان را بخورند و روح‌شان آرامش

نداشته باشد؟

۹۵۵) آیا احساسات و تعلقات دنیوی مثل دل‌تنگی برای خانواده در روح میت باقی می‌مانند؟

اموات چه زمانی دل‌تنگ می‌شوند؟

۹۵۶) اگر ارواح مومنان در برزخ، از احوال بد فرزندان خود باخبر نمی‌شوند تا موجب عذاب آن

ها نشود، پس چگونه است که آثار اعمال بد فرزندان در این دنیا، به والدین مومن آن‌ها در

آخرت می‌رسد؟

۹۵۷) آیا روح اموات از کارهای نیک یا بد بازماندگان، خوشحال یا ناراحت می‌شوند؟

۹۵۸) آیا فرزندان اموات هر کاری در این دنیا انجام دهند، چه خوب و چه بد، بر زندگی

والدینشان در آن دنیا تاثیرگذار است؟

۹۵۹) آیا در فصل زمستان که هوا سرد است، میت سرمای هوا را حس می‌کند و درون قبر اذیت

می‌شود؟

۲۱. شرایط میت در برزخ و قیامت

۹۶۰) انسان وقتی می‌میرد چه اتفاقاتی برایش می‌افتد؟

۹۶۱) زندگی در عالم برزخ چگونه است؟

۹۶۲) برزخ کجاست و چه نسبتی با دنیا دارد؟

۹۶۳) فلسفه وجودی عالم برزخ چیست؟ چه لزومی دارد که انسان‌ها بعد از مرگ، مدتی را در

عالم برزخ سپری کنند؟ چرا مستقیماً از دنیا وارد عالم آخرت نمی‌شوند؟

۹۶۴) آیا افراد خانواده و غریبه در عالم برزخ و قیامت یکدیگر را می‌بینند؟

۹۶۵) آیا در روز قیامت، انسان‌ها اقوام خود را می‌شناسند؟

۹۶۶) آیا اقوام در برزخ و قیامت، همچنان رابطه فامیلی دارند؟

۹۶۷) تفاوت زمان و مکان عالم برزخ، با زمان و مکان دنیا چیست؟

۹۶۸) آیا عالم برزخ، شب و روز دارد؟

۹۶۹) آیا روح در برزخ به آب و غذا و خواب نیاز دارد؟

۹۷۰ آیا اموات در آن دنیا نیز دل مشغولی و دغدغه دارند؟

۹۷۱ حیات برزخی بعد از مرگ چه دلیلی از قرآن دارد؟

۹۷۲ آیا همه مسلمانان به دوزخ می‌روند؟

۹۷۳ آیا ممکن است کسی از مسلمانان به دوزخ رود؟

۹۷۴ آیا درست است که مسلمان خالد در آتش نشده و در صورت گناهکار بودن فقط مدتی در

جهنم خواهد بود؟

۹۷۵ آیا در نهایت همه انسان‌ها بهشتی خواهند شد؟

۹۷۶ آیا سادات به جهنم نمی‌روند؟

۹۷۷ پس از مرگ روح انسان به کجا می‌رود؟

۹۷۸ برزخ هر کس از چه زمانی آغاز می‌شود و آیا در آن جا کیفر هست؟

۹۷۹ آیا می‌توان با عالم برزخ ارتباط داشت؟

۹۸۰ روح و جسم تا قیامت در چه حالی است؟

۹۸۱ لطفاً اتفاقات عالم پس از مرگ را با استفاده از آیات و روایات توضیح دهید.

۹۸۲ آیا کسانی که می‌میرند تا روز قیامت هیچ عذابی نمی‌بینند؟

۹۸۳ آیا این درست است که بهشت و جهنم برزخی فقط برای شقی‌ترین و سعادت‌مندترین افراد

بشر است و باقی مردم در حالتی مثل خواب هستند؟

۹۸۴ کسی که در دریا غرق شود و اجزای جسدش متلاشی گردد، چگونه محشور می‌شود؟

۹۸۵) آیا مرده در قیامت با همین کفن یا پوششی که دفن شده است، زنده می‌شود یا لباس دیگری

دارد؟

۹۸۶) افرادی که در زمان‌های دور مرده‌اند، ارواحشان کجا است؟

۹۸۷) آیا روح انسان بعد از مرگ در قالب حیوان در می‌آید یا در برزخ است؟

۹۸۸) راه‌های آگاه شدن از احوال اموات در برزخ چیست؟

۹۸۹) چه عواملی موجب عذاب یا نعمت در عالم برزخ می‌شوند؟

۹۹۰) آیا زن و شوهر مؤمن بعد از مرگ با هم زندگی می‌کنند؟

۹۹۱) آیا هر کس دو زن داشته باشد، در قیامت با زن اول است و زن دوم را رها خواهد کرد؟

۹۹۲) آیا در بهشت ازدواج هست؟ اگر هست آیا انسان می‌تواند با کسی وعده ازدواج در بهشت

بگذارد؟

۹۹۳) زمانی که در قبر به خاک سپرده می‌شویم، آیا در آن جا راهی هست که اقامتگاه مناسبی برای

خود انتخاب کنیم؟

۹۹۴) اگر چشم و گوش مرده، بعد از مرگ باز می‌شود؛ چرا درباره حوادث بعد از مرگ خود از

دیگران سؤال می‌کند؟!

۹۹۵) آیا می‌شود از عذاب قیامت امید رهایی داشت؟

۹۹۶) اگر حسابرسی اعمال در روز قیامت است، آیا در برزخ پاداش و عذاب نیست؟

۹۹۷) آیا انسان پس از مرگ نیز دارای اراده و اختیار است؟ میزان اختیارات او حیات برزخی چقدر است؟

۹۹۸) آزادی روح انسان پس از مرگ چگونه است؟ آیا می‌تواند در هر مکانی حضور یابد یا دارای محدودیت‌هایی است؟

۹۹۹) آیا انسانی که در این دنیا بیمار است، در آخرت هم این بیماری را با خود می‌برد؟

۱۰۰۰) لطفاً کتابی پر محتوا و به زبان قرآنی و عامی برای برزخ و عالم بعد از مرگ، به من معرفی کنید.

۱۰۰۱) در بعضی از سریال‌ها کسانی را نشان می‌دهند که هنوز نمرده‌اند ولی روح آنها وارد برزخ می‌شود یا اینکه فرشته‌ای همراه آنان است. آیا این‌ها درست است؟

۱۰۰۲) وقتی انسان در شب بمیرد در برزخ هم برای او شب است؟

۱۰۰۳) آیا بانوان داخل بهشت و جهنم هم باید حجاب داشته باشند؟

۱۰۰۴) آیا در برزخ و قیامت نیز مسئله محرم و نامحرم باید رعایت شود؟

۱۰۰۵) آیا زیارت خانه خدا و قبور ائمه علیهم السلام تاثیری در برزخ و قیامت انسان دارد؟

۱۰۰۶) آیا کسی که در برزخ است، می‌تواند حق خود را نسبت به یک فرد زنده یا مرده ببخشد و از او بگذرد؟

۱۰۰۷) اگر ظالم از دنیا برود و مظلوم همچنان زنده باشد، با وجود اینکه مظلوم در این دنیا هست و نمی‌تواند ظالم را بازخواست کند باز هم ظالم در برزخ عذاب می‌شود؟

۱۰۰۸) محشور شدن با کسی که دوستش داریم یعنی چه؟ یعنی اگر فوتبالیستی را دوست داشته

باشیم آن دنیا با او هستیم؟

۱۰۰۹) پدری که خیلی انسان خوبی بود از دنیا رفته اما متاسفانه دخترانش حجاب درستی ندارند.

می‌خواستم بپرسم که آیا این پدر در آن دنیا از بدحجابی دخترانش در عذاب است؟

۱۰۱۰) آیا میت پس از مرگ فرصت توبه دارد؟

۱۰۱۱) در بهشت جاوید انسان‌ها در چه سن و سالی هستند؟

۱۰۱۲) در جهنم بدن چطور می‌سوزد اما از بین نمی‌رود؟

۱۰۱۳) آیا در برزخ و قیامت، ازدواج و زاد و ولد هست؟

۱۰۱۴) آیا همینطور که در دنیا ترس از عالم برزخ داریم، در عالم برزخ نیز ترس از قیامت داریم؟

آیا برای رفتن از برزخ به قیامت نیز دوباره جان‌کندنی در کار است؟

۱۰۱۵) در روایتی هست که وقتی میت از دنیا می‌رود، باز هم شیاطین می‌آیند و وسوسه می‌کنند.

آیا طبق این روایت در عالم قبر و برزخ و قیامت نیز با وسوسه‌های شیطان سروکار داریم؟

۱۰۱۶) آیا میت در آخرت می‌تواند به چیزهایی که در دنیا به آن علاقه داشته بپردازد؟

۱۰۱۷) پاداش یا کیفر در سرای آخرت، چه سودی به حال افراد در این دنیا دارد؟

۱۰۱۸) اموات در عالم برزخ به چه کارهایی مشغول می‌شوند؟

۱۰۱۹) آیا معاد جسمانی است و با همین بدن‌هایی که داریم در قبر حاضر می‌شویم؟

۱۰۲۰) آیا امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف نیز به اموات سر می‌زنند؟ ما می‌توانیم از ایشان

بخواهیم که گره از کار امواتمان باز کنند؟

۱۰۲۱) می‌گویند فرزند صالح، باعث کاهش عذاب والدینش در قبر و قیامت می‌شود. آیا برعکسش

هم صحیح است؛ یعنی فرزند ناصالح موجب عذاب والدینش در قبر و قیامت می‌شود؟

۱۰۲۲) آیا زیارت اهل بیت علیهم السلام در برزخ امکان پذیر است؟

۱۰۲۳) آیا در ایام ولادت یا وفات ائمه علیهم السلام، اموات نیز در برزخ جشن یا عزاداری دارند

یا متوجه این ایام نمی‌شوند؟

۱۰۲۴) آیا نمازخوان و شیعه بودن تاثیری در نیکی حال میت و سعادت او در عالم آخرت دارد؟

۱۰۲۵) انسان هنگام کوچ به عالم آخرت چه چیزی از مجموعه داشته‌هایش را که در دنیا مالک

بوده با خود می‌برد؟

۱۰۲۶) آیا اموات در آن دنیا بزرگتر می‌شوند و رشد می‌کنند؟

۱۰۲۷) آیا در برزخ، امکان ارتقای درجه وجود دارد؟

۱۰۲۸) آیا اموات در برزخ می‌توانند خودشان عبادت کنند و ثواب ببرند؟

۱۰۲۹) آیا اطلاعاتی که اموات در این دنیا داشته‌اند، پس از مرگ هم دارند؟

۱۰۳۰) این حدیث که می‌گوید هر کس حب علی و اولادش را داشته باشد آتش جهنم را درک

نمی‌کند، صحیح است؟ علایم آن حب چیست؟

۱۰۳۱) در قرآن آمده: «آنانی که ربا می‌خورند در جهنم جاودانند». رباخوارانی که حج رفته‌اند و

نماز می‌خوانند نیز؟ اگر بی‌توبه بمیرند در جهنم جاودانه هستند؟

۱۰۳۲) کسی که شیعه دوازده امامی است، چه عاقبتی بعد از مرگ دارد؟

۱۰۳۳) آیا ارواح مومنین در قبرستان وادی السلام جمع می‌شوند؟

۱۰۳۴) آزادی روح انسان پس از مرگ چگونه است؟ آیا می‌تواند در هر مکانی حضور یابد یا

دارای محدودیت‌هایی است؟

۱۰۳۵) آیا خداوند در آخرت به جوانانی که خیری از این دنیا ندیدند و قبل از ازدواج فوت

شدند، پاداش و همسر مناسب عطا می‌کند؟

۱۰۳۶) اینکه گفته می‌شود پس از مرگ روح اشخاص بدکار معذب و ناراحت است، این ناراحتی

از چه نوع است؟ آیا نمونه‌ای از آن در زندگی مادی وجود دارد؟

۱۰۳۷) آیا اموات پس از مدتی به دنیای برزخ عادت می‌کنند یا همیشه دلتنگ دنیا هستند؟

۲۲. شفاعت

۱۰۳۸) شفیع کیست و شفاعت چیست؟

۱۰۳۹) شفاعت در چه مرحله‌ای از مراحل پس از مرگ، شامل حال گناهکاران می‌شود؟

۱۰۴۰) آیا شفاعت در عالم برزخ هم وجود دارد؟

۱۰۴۱) بر اساس برخی آیات، در روز قیامت، فرزندان و بستگان هیچ سودی به انسان نخواهند رساند؛ پس چگونه روایاتی ناظر به شفاعت فرزندان برای والدین و نیز سرایت اعمال نیکشان به پرونده پدر و مادر وجود دارد؟!

۱۰۴۲) محبت به ائمه اطهار علیهم السلام چگونه پس از مرگ، ناجی مومن می‌شود؟

۲۳. پیوند عضو

۱۰۴۳) آیا استفاده از اعضای بدن شخصی که دچار مرگ مغزی شده، برای نجات جان بیماران دیگر جایز است؟

۱۰۴۴) پیوند قسمتی از بدن میت به انسان زنده، از نظر طهارت و نجاست چه حکمی دارد؟

۱۰۴۵) در مواردی که پیوند عضو جایز است، آیا خرید و فروش اعضاء جایز است؟

۱۰۴۶) آیا قطع عضو میت مسلمان برای پیوند زدن، دیه دارد؟ این دیه از چه کسی به چه کسی می‌رسد؟

۱۰۴۷) آیا پیوند اعضای بدن میت غیرمسلمان، به بدن بیماران مسلمان جایز است؟

۱۰۴۸) با پیوند و انتقال مغز از بدنی به بدن دیگر، آیا روح از یک انسان به انسان دیگر نقل مکان می‌کند؟!

۱۰۴۹) آیا پیوند اعضاء موجب محرمیت می‌شود؟

۱۰۵۰) آیا با وجود مخالفت والدین، انسان می‌تواند کارت اهدای عضو دریافت کند، تا بعد از مرگ در صورت امکان اعضای بدنش به دیگران هدیه شود؟

۱۰۵۱) اهدای عضو توسط محکومان به اعدام چه حکمی دارد؟

۱۰۵۲) آیا پر کردن فرم اهدای عضو و یا وصیت به اهدای اعضاء صحیح است؟ در صورت

صحت، آیا ورثه می‌توانند از این کار ممانعت کنند؟

۱۰۵۳) آیا در پیوند عضو، ذات شخص پذیرنده عضو، شبیه اهداء کننده می‌شود؟

۱۰۵۴) آیا اهدای عضو ثواب دارد؟ این ثواب برای خود میت است یا بازماندگان او؟

۱۰۵۵) اگر کسی با عضو اهدایی، معصیتی انجام دهد، صاحب اصلی عضو هم در قیامت مجازات

می‌شود؟

۱۰۵۶) اگر خانمی بخواهد کارت اهدای عضو بگیرد، آیا شرعا باید از همسرش اجازه بگیرد؟

۱۰۵۷) حکم اهدای عضو شخص زنده چیست؟

۲۴. متفرقه

۱۰۵۸) تسلیت دادن به مصیبت زده تا چه زمانی مطلوب است؟

۱۰۵۹) معنای عبارت «انا لله و انا الیه راجعون» چیست؟ در چه زمان‌هایی از این عبارت استفاده

می‌شود؟

۱۰۶۰) لقاء الله چگونه است؟

۱۰۶۱) فرق بین برزخ و دوزخ و فردوس چیست؟

۱۰۶۲) چرا زمان مرگ افراد مشخص نشده است؟

۱۰۶۳) آیا مرگ، سبب انقضای زوجیت بین زن و شوهر می‌شود؟

۱۰۶۴) اگر امیدی به بهبودی بیمار نباشد و ادامه درمان نیز با دشواری شدید اطرافیان و هزینه‌های

گزاف همراه باشد، آیا می‌توان به درمان پایان داد؟!

۱۰۶۵) آیا اگر شخصی در زمان حیات خود همه اموال خود را در راه خیر و ترویج دین مصرف

کند و برای ورثه چیزی باقی نگذارد، اشکال دارد؟

۱۰۶۶) آیا بعد از مرگ زوجه، والدین وی می‌توانند ادعای مهریه دخترشان را داشته باشند؟

۱۰۶۷) این باور که اگر فردی روز شنبه از دنیا برود، به زودی هفت نفر از مردم آن منطقه را نیز با

خود خواهد برد، آیا صحیح است؟!

۱۰۶۸) آیا روایتی وجود دارد که بر اساس آن، هر کس پدرش را به قتل برساند حتی اگر او

واجب القتل باشد جوان مرگ خواهد شد؟!

۱۰۶۹) اگر زنی پس از جدایی از شوهر اولش، با مرد دیگری ازدواج کند و بمیرد، آیا شوهر اول

می‌تواند بعد از مرگ آن دختر با مادرش ازدواج کند؟

۱۰۷۰) اگر زائر کربلا در مسیر و یا در شهر کربلا به مرگ طبیعی از دنیا برود، آیا شهید محسوب

می‌شود؟

۱۰۷۱) آیا در روایتی آمده که با هفتاد بار خواندن سوره حمد می‌توان یک مرده را زنده کرد؟!

۱۰۷۲) چرا برخی از افراد، جسدشان در قبر نمی‌پوسد؟

۱۰۷۳) چه کسانی بعد از مرگ بدنشان در قبر نمی‌پوسد؟

۱۰۷۴) آیا متلاشی نشدن بدن در قبر، علامت اهل نجات بودن مرده است؟

۱۰۷۵) آیا از نظر عقلی ممکن است که با غسل کردن در ۴۰ جمعه متوالی، بدن انسان در قبر

نپوسد؟

۱۰۷۶) آیا جایز است به غیر مسلمان تسلیت بگوییم؟

۱۰۷۷) روح در حالت کما و حیات نباتی در چه وضعیتی است؟

۱۰۷۸) آیا بیمار مشرف به مرگ، محجور شمرده شده و نمی‌تواند در اموالش تصرف نماید؟

۱۰۷۹) آیا نذر کردن برای صالحین و مؤمنان زنده و یا مرده جایز است؟

۱۰۸۰) چرا خدا حوادثی مثل سیل و زلزله را به وجود می‌آورد که انسانها از بین بروند؟

۱۰۸۱) برای بخشیده شدن گناهان در آخرت چه باید کرد؟

۱۰۸۲) برای آشنایی با معاد و قیامت و آخرت و منازل آخرت و عالم برزخ چه کتبی را معرفی می

فرمایید؟

۱۰۸۳) فلسفه وجود جهنم و عذاب‌های دردناک آن با توجه به ارحم الراحمین بودن خدا چیست؟

۱۰۸۴) امتحان الهی چیست؟

۱۰۸۵) بلا و رنج و گرفتاری‌های ما نتایج گناهان ما می‌باشد یا امتحانی الهی است؟

۱۰۸۶) در زمان قرار گرفتن در برابر امتحان الهی برای موفق شدن در آن چه باید کرد؟

۱۰۸۷) ترازوی سنجش اعمال چیست؟

۱۰۸۸) ویژگی‌های هر کسی درون کروموزوم‌های اوست؛ مثلاً آدمی که خشن و قاتل و... باشد به طور خدا دادی این صفت را دارد و اگر در محیطی بد به دنیا بیاید این صفت بروز می‌کند. حال حکم چنین شخصی از لحاظ رفتن به بهشت و جهنم چیست وقتی خودش تقصیری نداشته و در محیطی بد پرورش یافته است؟

۱۰۸۹) آیا این جمله درست است که هر کسی نوع مرگش را خودش تعیین می‌کند؟

۱۰۹۰) آیا در مرگ مغزی روح کاملاً از بدن جدا شده است؟

۱۰۹۱) تفاوت موت، فوت و وفات را بیان کنید؟

۱۰۹۲) رابطه جسم و روح میت چگونه است؟

۱۰۹۳) ماهیت روح چیست؟ آیا روح زنده است یا مرده؟

۱۰۹۴) اگر کسی پولی به میت بدهکار است، آیا باید آن را به ورثه بپردازد یا می‌تواند آن را صرف کار خیر برای میت کند؟

۱۰۹۵) بهترین مصرف و هزینه برای اموال باقیمانده از میت چیست؟

۱۰۹۶) آیا میت چند روز قبل از مرگ، از فوت خود مطلع می‌شود؟

۱۰۹۷) انداختن سکه روی جنازه کسی که در یک حادثه ناگوار مرده است، چه حکمتی دارد؟

۱۰۹۸) آیا ممکن است حضرت عزرائیل اشتباهاً جان کس دیگری را بگیرد؟ مثلاً بخاطر تشابه

اسمی!

۱۰۹۹) آیا ممکن است کسی بعد از مرگ متوجه مرگش نشود و فکر کند هنوز زنده است؟

- ۱۱۰۰) می‌گویند هر زنی که می‌میرد، تا قبل از گذشت سه روز، یک زن دیگر باید لباس‌های باقیمانده میت را بر هم بزند و اگر گره‌ای در لباس‌ها هست آن را باز کند تا موجب سرگردانی میت در آن دنیا نشود! آیا چنین چیزی صحت دارد؟
- ۱۱۰۱) آیا تا سالگرد مادرمان نرسیده، نمی‌توانیم برای پدرمان زن بگیریم؟
- ۱۱۰۲) آیا ناسزا گفتن به میت، در حال میت تاثیری دارد و او را ناراحت می‌کند؟
- ۱۱۰۳) آیا همه افرادی که در کما هستند، روحشان در دنیا و برزخ سرگردان است و مثلاً می‌توانند به خانواده خود سر بزنند یا این حالت فقط مختص بعضی از افراد است؟ اگر عمومی نیست، چه کسانی چنین حالتی خواهند داشت؟
- ۱۱۰۴) تفاوت روح با نفس و جان چیست؟
- ۱۱۰۵) می‌گویند ملائکه نقاله، میت را از قبر به طرف قبرستان وادی السلام می‌برند؛ زیرا ارواح مومنین آنجا جمع می‌شوند. سوالم این است که: پس اگر قبر میت را باز کنیم، جنازه‌ای نخواهد بود؟ زیرا اگر منظور، انتقال روح میت است، روح مکان ندارد و جابجایی روح معنایی ندارد.
- ۱۱۰۶) آیا کسی که در این دنیا به آرزویش نرسیده است، در آن دنیا حسرت آن را می‌خورد؟ آیا در آن دنیا می‌تواند به آن برسد؟
- ۱۱۰۷) آیا اگر کسی که اهل نماز خواندن نیست، در یک حادثه دلخراش بمیرد باز هم بخاطر نماز نخواندنش عذاب می‌شود؟

۱۱۰۸) خانه هایی که سگ دارد چگونه فرشته مرگ جانشان را می گیرد؟ مگر فرشته وارد خانه ای

که سگ در آن هست، می شود؟

۱۱۰۹) خداوند من برای گناهی که تو در وجودم قرار داده ای گناهکار هستم. اگر قرار است مرا

بازخواست کنی در دفاع از خود چه بگویم؟

۱۱۱۰) اگر خانم ها در حال انجام کار خانه فوت کنند، شهید هستند؟

۱۱۱۱) اینکه وقتی کسی از دنیا می رود می گویند به رحمت خدا رفت یعنی چه؟ در قبر خوابیدن،

جان کردن و سختی های عالم برزخ را چگونه می شود به رحمت خدا نسبت داد؟

۱۱۱۲) چرا بدن بعضی از اموات نرم و بدن بعضی دیگر خشک است؟

۱۱۱۳) جسم بعد از مرگ داخل قبر چه می شود؟ چه زمانی جسم و کفن می پوسند؟ آیا این

درست است که در روز قیامت، گردن میت از بدنش جدا می شود؟

۱۱۱۴) از نظر اسلام، به چه کسانی «شهید» گفته می شود؟

۱۱۱۵) منظور از اینکه شهدا زنده هستند با وجود اینکه آن ها هم مانند سایرین، از این دنیا رفته اند

چیست؟ لطفا دلیل آن را هم بفرمایید

۱۱۱۶) تفاوت شهید با مرده چیست؟ آیا شهدا بدون حساب و کتاب به بهشت می روند؟ شهدا چه

کار کردند که شهید شدند؟

۱۱۱۷) شیعه بودن پس از مرگ چه کمکی به انسان می کند؟

۱۱۱۸) مردم به مرده خود می‌گویند دیدار به قیامت. مگر قبل از قیامت، همه ما در برزخ یکدیگر را

ملاقات نمی‌کنیم؟

۱۱۱۹) آیا حرف زدن در مورد میت، گفتن خوبی یا بدی او و به نیکی یا به بدی یاد کردن از او

اشکالی دارد؟ اثری بر زندگی ما و روح میت می‌گذارد؟

۱۱۲۰) آیا هر کسی که جوان مرگ می‌شود، یعنی عاق والدین شده است؟

۱۱۲۱) نفرین یا عاق والدین، چه تاثیری روی زندگی انسان می‌گذارد؟

۱۱۲۲) عکس یکی از جوان‌های خانواده که یک سال پیش مرحوم شده، یک شبه تغییر رنگ داده و

به رنگ زرد مایل به سبز در آمده است. این اتفاق برای دو تا از قاب عکس‌های او رخ داده

است. این واقعه نشانه چیست؟

۱۱۲۳) پدر ما سه ماه است که در کما به سر می‌برد و همه خانواده را به تنگ آورده است. چه کنیم

که برود و همه راحت شوند؟

۱۱۲۴) چه کسانی کافر می‌میرند؟

۱۱۲۵) چه می‌شود که انسان‌هایی که یک عمر راه خلاف رفته‌اند ناگهان قبل از مرگ توبه می‌کنند

و خوب و با آبرو و عزت می‌میرند یا بالعکس؟

۱۱۲۶) آیا گناه غیبت کردن یا تهمت زدن به مرده با غیبت شخص زنده تفاوت دارد؟

۱۱۲۷) آیا این صحیح است که هرکس می‌خواهد بمیرد، یک یا دو روز قبل از مرگش حالش

خوب می‌شود؟

۱۱۲۸) چه کنیم که با ولایت و محبت امیرالمومنین علیه السلام بمیریم و عاقبت بخیر شویم؟

۱۱۲۹) انسان های نیکوکار زودتر می میرند یا انسان های فاسق؟

۱۱۳۰) چرا انسان های خوب زودتر می میرند؟

۱۱۳۱) آیا کسانی که می میرند، چند روز قبل از مرگشان از آن خبردارند که درباره اش صحبت

می کنند؟!؟

۱۱۳۲) چرا انسان های نیکوکار را مومیانی نمی کنند تا همیشه جسدشان سالم بماند؟ آیا مومیایی

کردن اشکال دارد؟

۱۱۳۳) بعد از مرگ انسان، دو فرشته ای که مامور ثبت اعمال نیک و بد او بودند کجا می روند؟

۱۱۳۴) چرا با اینکه علم داریم جنازه هیچ کاری نمی تواند بکند اما همچنان از آن می ترسیم؟

۱۱۳۵) کدام یک از اموات در زمان ظهور حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف رجعت

خواهند کرد؟

۱۱۳۶) آیا اسیدپاشی روی اموات کرونایی موجب درد و رنج آن ها خواهد شد؟

۱۱۳۷) آیا اگر میتی در این دنیا فرزند مجرد داشته باشد، در آخرت اذیت خواهد شد؟

۱۱۳۸) آیا نفرین کردن یا چشم زخم می تواند موجب مرگ انسان شود؟

۱۱۳۹) آیا مرگ ناگهانی مانند تصادف، نشان دهنده مقام بالای میت است؟

۱۱۴۰) آیا فرارسیدن مرگ در حال عبادت یا روزه داری، نشان دهنده نیکوکار بودن میت است؟

۱۱۴۱) بدنم به خون میت آغشته شد. آیا فرقی بین تطهیر خون زنده و میت وجود دارد؟

۱۱۴۲) آیا خداوند امواتی را که در این دنیا نماز نمی خواندند، می بخشد؟

۱۱۴۳) من متاسفانه دچار وسواس فکری هستم و از کودکی فکر به مرگ خودم، شب اول قبر و یا

مرگ پدر و مادرم و نبودشان، لحظه ای رهایم نمی کند. فکر به آن دنیا و عذاب هایی که ممکن

است بکشم مرا دیوانه می کند. چه کنم که از این افکار رهایی پیدا کنم؟

۱۱۴۴) آیا اینکه خداوند به حساب کوچکترین اعمال ما حتی در گذشته های دور می رسد و ما را

بازخواست می کند، با رحمت خداوند منافات ندارد؟

۱۱۴۵) آیا ممکن است کسی چند روز قبل از مرگش، خویشاوندانش را که قبل تر فوت شده اند

مشاهده و با آن ها صحبت کند؟ آیا در روایات به این موضوع اشاره شده است؟

۱۱۴۶) پشت سر مرده ای خیلی حرف بد زدم اما فهمیدم قضاوت اشتباه کرده ام و الان پشیمان

هستم. چه کنم تا آن میت مرا ببخشد؟

۱۱۴۷) آیا احکام مربوط به محرمیت، با فوت یک شخص همچنان پابرجاست؟

۱۱۴۸) گفته می شود اگر خانم بارداری به جنازه نگاه کند بچه او حسود و به اصطلاح چشم شور

می شود! آیا این مطلب صحت دارد؟

۱۱۴۹) آیا این درست است که بعد از فوت، در بعضی از ایام خاص مانند چهلم، روح به بدن میت

بازمی گردد؟

۱۱۵۰) متاسفانه پارسال پسر برادر شوهرم در حادثه‌ای فوت شد. این داغ برای خانواده خیلی

سنگین بود؛ حالا که ما فرزند پسری در راه داریم، خانواده شوهرم و دیگران خیلی فشار

می‌آورند که اسم بچه فوت شده را روی فرزندمان بگذاریم. آیا من حق «نه گفتن» را به

خانواده شوهرم دارم؟ آیا خداوند مرا تنبیه نمی‌کند؟

۱۱۵۱) آیا غیبت کردن پشت سر مرده گناه است؟

۱۱۵۲) ارتباط روح و بدن پس از مرگ چگونه است؟

فصل سوم: نتیجه گیری

در مجموع، ۱۱۵۲ سوال از منابع مختلف ذیل ۲۴ موضوع، جمع آوری و دسته بندی شد: ۲۲ سوال با موضوع «مرگ و فلسفه آن»، ۷۳ سوال با موضوع «اجل معلق و حتمی»، ۹۲ سوال با موضوع «غسل و تجهیز میت»، ۳۸ سوال با موضوع «کفن»، ۱۷ سوال با موضوع «تشییع»، ۲۶ سوال با موضوع «نماز میت»، ۴۳ سوال با موضوع «دفن»، ۴۰ سوال با موضوع «قبر و محل دفن آن»، ۷۰ سوال با موضوع «شب اول قبر»، ۹۴ سوال با موضوع «مجالس ختم»، ۶۷ سوال با موضوع «قبرستان و زیارت قبور»، ۱۰۷ سوال با موضوع «خیرات برای اموات»، ۲۷ سوال با موضوع «ارث»، ۵۹ سوال با موضوع «دیون میت»، ۳۴ سوال با موضوع «وصیت»، ۴۱ سوال با موضوع «دیدن میت در خواب»، ۱۳ سوال با موضوع «احضار روح و ارتباط با اموات»، ۲۱ سوال با موضوع «خودکشی»، ۳۰ سوال با موضوع «مرگ غیربالغ و غیر عاقل»، ۴۵ سوال با موضوع «ارتباط مردگان با این دنیا»، ۷۸ سوال با موضوع «شرایط میت در برزخ و قیامت»، ۵ سوال با موضوع «شفاعت»، ۱۵ سوال با موضوع «پیوند عضو» و در نهایت ۹۵ سوال با موضوعات متفرقه. بنابراین موضوعات «خیرات برای اموات»، «متفرقه»، «مجالس ختم» و «غسل و تجهیز میت» بیشترین فراوانی سوالات را در بین داغدیدگان به خود اختصاص داده‌اند.

منابع

- (۱) پرسمان دانشگاهیان [/https://www.porseman.com](https://www.porseman.com)
- (۲) مرکز ملی پاسخگویی به سوالات دینی [/https://eporsesh.com](https://eporsesh.com)
- (۳) موسسه در راه حق [/http://www.darrahehaq.com](http://www.darrahehaq.com)
- (۴) اسلام کوئست <https://www.islamquest.net/fa>
- (۵) فرهنگسرای پرسش [/https://porsesh.ir](https://porsesh.ir)
- (۶) حدیث نت [/http://hadith.net](http://hadith.net)
- (۷) مرکز پاسخ به سوالات جامعه الزهراء سلام الله علیها <https://jz.ac.ir>
- (۸) موسسه تحقیقاتی حضرت ولی عصر عجل الله تعالی فرجه الشریف
[/https://www.valiasr-aj.com](https://www.valiasr-aj.com)
- (۹) پایگاه اطلاع رسانی استاد حسین انصاریان <https://www.erfan.ir/farsi>
- (۱۰) پایگاه اطلاع رسانی حوزه نت [/https://hawzah.net](https://hawzah.net)
- (۱۱) پایگاه آیت الله سید علی حسینی میلانی [/http://www.al-milani.com/farsi](http://www.al-milani.com/farsi)
- (۱۲) مرکز الابحاث العقائدية [/https://www.aqaed.com](https://www.aqaed.com)
- (۱۳) راسخون [/https://rasekhoon.net](https://rasekhoon.net)